

ISSN : 2773-9414

eISSN : 2774-0005

วารสาร เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

JOURNAL OF ECONOMICS

MAEJO UNIVERSITY

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม 2566

VOL.3 NO.2 JULY -DECEMBER2023

วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Journal of Economics Maejo University

วัตถุประสงค์ของวารสาร

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้เผยแพร่ผลงานวิชาการงานวิจัย
2. เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อคิดเห็นทางวิชาการในด้านเศรษฐศาสตร์การพัฒนา ด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง ด้านเศรษฐศาสตร์เกษตร ด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐศาสตร์การเงิน ด้านเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม ด้านเศรษฐมิติ ด้านเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ด้านเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ด้านเศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน และด้านการจัดการ (การบริหารและการจัดการ)
3. เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4. เพื่อเป็นการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

ประเภทของผลงานวิชาการที่จะรับตีพิมพ์

1. บทความวิชาการ (Academic Article)
2. บทความวิจัย (Research Article)

ขอบเขตของวารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เผยแพร่บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ในหลายมิติและการพัฒนาสังคมและชุมชนและการจัดการ (การบริหารและการจัดการ) ต้องนำเสนอให้เห็นถึงการสร้างสรรค์องค์ความรู้ทางวิชาการที่มีประโยชน์และน่าสนใจ รวมถึงการนำเสนอผลการวิจัยที่เป็นปัจจุบัน เป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการและวิชาชีพ และบทความจะผ่านการพิจารณาลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในสาขาที่บทความนั้นเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน โดยขอบเขตเนื้อหาทางวิชาการของบทความที่จะเผยแพร่ในวารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จะต้องมีเนื้อหาครอบคลุมในด้าน ดังต่อไปนี้

- ด้านเศรษฐศาสตร์การพัฒนา	- ด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง	- ด้านเศรษฐศาสตร์เกษตร
- ด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม	- ด้านเศรษฐศาสตร์การเงิน	- ด้านเศรษฐมิติ

- ด้านเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม
- ด้านเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
- ด้านเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ
- ด้านเศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว
- ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน
- ด้านการจัดการ (การบริหารและการจัดการ)

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้
 คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
 รองคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ ฝ่ายบริหารและกิจการนักศึกษา
 รองคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ ฝ่ายยุทธศาสตร์และการวิจัย
 รองคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ ฝ่ายวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

กองบรรณาธิการ

Prof. Hung T. Nguen
 ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ
 รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจพรรณ เอกะสิงห์
 รองศาสตราจารย์ ดร.เรียงชัย ต้นสุชาติ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารวี มณีจักร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพล ยะมะกะ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ เกียรติมานะโรจน์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอนงค์ พัวรัตนอรุณกร
 อาจารย์ ดร.อภินันท์ พัทธโรภาสวัฒนกุล
 รองศาสตราจารย์ ดร.เกศสุตา สิทธิสันติกุล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก นันทะเสน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา พันธุ์มณี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ชนก สังข์แก้ว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารธนา ยศสุข

New Mexico State University
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก
 วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารอง
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

Prof. Hung T. Nguen

ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร.เกศสุตา สิทธิสันติกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญ์สุดา นิมนอนุสรณ์กุล

รองศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร บุญมาก

รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจพรรณ เอกะสิงห์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ

รองศาสตราจารย์ ดร.เริงชัย ต้นสุชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร กิตติการกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ศักรินทร์ นนทพจน์

รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุรัชย์ กังวล

รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ ชัยพิบูลย์

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ เชื้อเมืองพาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ภาศิฉาย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เก นันทะเสน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา เสถียรพิระกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัมพร ให้อย่าง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล จตุพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล แจ่มจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา พันธุ์ณี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ชัยบุญศรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐธินัน เอื้อศิลป์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัตพงศ์ อวีโรธนานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ เกียรติมานะโรจน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรณชนก เพชรานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาภรณ์ อธิปัญญากุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี ชัยวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติมา พลัปลึง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศิลป์ กันธา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทพรดี นิตยพงศ์ชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตาชล ลีรัตนกร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.นิโรจน์ สิ้นณรงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารธนา ยศสุข

New Mexico State University

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วิทยาเขตแม่สอด

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ชนก สังข์แก้ว	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ สุภาพันธุ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารวี มณีจักร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิงหหาระ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนสิการ กาญจนะจิตรา	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รภัสสรณ์ คงจนจารุอนันต์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพล ยะมะกะ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภรณ์ นันทะเสน	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิไล จุลพันธ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภฤกษ์ ธาราพิทักษ์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวรัตน์ กุศล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สักรินทร์ นิยมศิลป์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ แสงเลิศไสว	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ สิงฆราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนัสปรีย์ ไชยวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิภา ลือชารัมย์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุพงศ์ วงศ์ไชย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอนงค์ พัวรัตนอรุณกร	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Asst. Prof. Jorge Fidel Barahona Caceres, Ph.D.	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น้ำเพชร วินิจฉัยกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.กัณตพร ช่วงชิด	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.กัญชลิกา คงย่อง	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.เกวลิณ สมบูรณ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.ธีรธร ยุงทอง	มหาวิทยาลัยมหิดล
อาจารย์ ดร.ปิติพัฒน์ นิตยกุลพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
อาจารย์ ดร.พรณิภา อนุรักษ์ากรกุล	มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์ ดร.พิมพ์พิมล แก้วมณี	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
อาจารย์ ดร.รพี พงษ์พานิช	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ ดร.วิชุดา สิงห์คำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาจารย์ ดร.สมพร พูลพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
อาจารย์ ดร.อภิวัฒน์ อายสุซุข	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์ ดร.อนันต์ พัทธโรภาสวัฒนกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก
	วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารอง

กำหนดการออกวารสาร

วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป โดยวารสารฯ มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ระหว่างเดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน และฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

ออกแบบปก

นางสาวอณณชญา สหรัย

เลขานุการ

ดร.วีร์ พวงเพิกศรี

ผู้ช่วยเลขานุการ

นางสาวเบญจวรรณ จันทร์แก้ว

พิมพ์ที่

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

63 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290

โทรศัพท์: 053-875-265

E-mail: maejournal.sd@gmail.com

บทความ ข้อความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนโดยเฉพาะ
บรรณาธิการและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย และไม่ถือเป็นความรับผิดชอบ
ลิขสิทธิ์เป็นของผู้เขียนและวารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
การตีพิมพ์ต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนโดยตรงและเป็นลายลักษณ์อักษร

บทบรรณาธิการ

เรียน ท่านผู้อ่านที่เคารพ

ขอต้อนรับทุกท่านสู่ วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 เรารู้สึกยินดีและภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสต้อนรับผู้อ่านเข้าสู่วารสารฉบับนี้ ซึ่งแสดงถึงความมุ่งมั่นของเราที่จะนำเสนอผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและความหลากหลายในสาขาเศรษฐศาสตร์

ในโลกปัจจุบันที่เศรษฐกิจโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น วารสารฉบับนี้ได้คัดสรรบทความที่สะท้อนถึงความสำคัญนี้อย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษผลกระทบทางเศรษฐกิจจากนโยบายของรัฐบาล การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น และการนำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ

บทความในวารสารฉบับนี้ครอบคลุมหัวข้อที่หลากหลาย ตั้งแต่การวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์มหภาค การศึกษาผลกระทบของนโยบายสาธารณะต่อเศรษฐกิจ การประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ในบริบทของสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนการวิจัยด้านเศรษฐศาสตร์เชิงประยุกต์ที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจที่เป็นปัจจุบัน เราหวังว่าผู้อ่านจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทของตนเอง

การที่วารสาร วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้เดินทางมาถึงปีที่ 3 นั้น เป็นผลมาจากการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากนักวิจัย ผู้เขียนบทความ คณะบรรณาธิการ และผู้อ่านทุกท่าน เราขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการทำให้วารสารนี้เป็นเวทีสำคัญในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางเศรษฐศาสตร์

ในอนาคต เราจะยังคงมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของบทความวิชาการ เพื่อให้วารสารนี้เป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อวงการเศรษฐศาสตร์ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

สุดท้ายนี้ คณะบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านจะได้รับความรู้และแรงบันดาลใจจากการอ่านวารสารฉบับนี้ และขอเชิญทุกท่านร่วมเดินทางไปกับเราในเส้นทางของการพัฒนาองค์ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย/วิชาการ

13

ความเป็นไปได้ในการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย
Possibility of Multi-Destination Tourism for Domestic Tourists : The Case of
Thai Tourists Travelling in Phrae Province
ณิรินทร์ญา ทะฤๅษี สุพรรณิกา ลือชารัมย์ และ จิราคม สิริศรีสกุลชัย

25

ผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล : หลักฐานเชิงประจักษ์จากช่วงการระบาดเชื้อโควิด 19
Cryptocurrency Returns: Empirical Evidence in COVID 19 Pandemic
ณานิศา เจนสมุทร, ณัฐนิชา หนูยก, จิราภา อุ่นประเดิม, เปมิกา สิริธินสาร,
อัจฉรา เนียมชูชื่น, อภิวัฒน์ อายุสุข

37

ผลของความรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีต่อการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินของพนักงาน
ธนาคาร ในจังหวัดเชียงใหม่
Effects of Job Security Perception on Precautionary Saving of Bank
Personnel in Chiang Mai Province
พัชรินทร์ คำนาศักดิ์, สุพรรณิกา ลือชารัมย์ และ จิราคม สิริศรีสกุลชัย

48

เศรษฐศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนการผลิตที่ยั่งยืน
Economics to Drive Sustainable Production
วาสนา จักรแก้ว และ เกศสุดา สิทธิสันติกุล

วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Journal of Economics Maejo University

ความเป็นไปได้ในการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

Possibility of Multi-Destination Tourism for Domestic Tourists : The Case of Thai Tourists Travelling in Phrae Province

ณิรินทร์ญา ทะฤๅษี¹, สุพรรณิกา ลือชาธรมี² และ จิราคม สิริศรีสกุลชัย^{3*}

Nirinya Taruesee¹ , Supanika Leurcharusmee² and Jirakom Sirisrisakulchai^{3*}

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ขยายตัวมากขึ้นจนกลายเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้ให้กับประเทศ ซึ่งการท่องเที่ยวหลายจังหวัด Multi-destination tourism trips (MTTs) เป็นรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวแบบเดินทางครั้งเดียวที่มีการเยี่ยมชมมากกว่าหนึ่งจังหวัด นักวิจัยจึงทำการวิจัยความเป็นไปได้ในการท่องเที่ยวจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดแพร่ คือ จังหวัดลำปาง พะเยา น่าน สุโขทัย และอุตรดิตถ์ เพื่อเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมความต้องการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางร่วมจากจังหวัดทั้ง 5 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง พะเยา น่าน สุโขทัย และอุตรดิตถ์ เป็นการเก็บแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อการพักผ่อน/ท่องเที่ยว มีระยะเวลาในการท่องเที่ยว 3 วันมากที่สุด มีการวางแผนตัดสินใจด้วยตนเองมากที่สุด มีรูปแบบการเดินทางกับครอบครัว/ญาติ มากที่สุด ส่วนใหญ่มีวิธีการเดินทางด้วยพาหนะส่วนตัว มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด และส่วนมากมีประสบการณ์เคยมาเที่ยวจังหวัดแพร่ ด้านปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจพบว่า นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยแล้วให้ความสำคัญระดับมากในประเด็นความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด และให้ความสำคัญระดับปานกลางในประเด็นความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือความสะดวกของที่พักรวมเหมาะกับราคา โปรแกรมท่องเที่ยวเหมาะสมกับค่าใช้จ่าย ตามลำดับ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว, รูปแบบการท่องเที่ยว, พฤติกรรมการท่องเที่ยว

*Corresponding author .E-mail: Nirinya.ta@gmail.com

1 นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคพิเศษ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ABSTRACT

Nowadays, tourism in Thailand has expanded to become the main industry that generates income for the country. Multi-destination tourism trips (MTTs) are a form of single-destination tourism trips where more than one province is visited. The researchers therefore conducted a feasibility study on tourism in the provinces adjacent to Phrae province, namely Lampang, Phayao, Nan, Sukhothai, and Uttaradit, in order to study the behavior of needs that affect the decision to travel together from all 5 provinces by random sampling. Convenience surveys from Thai tourists traveling in Lampang, Phayao, Nan, Sukhothai and Uttaradit provinces were collected from a total of 400 questionnaires. It was found that most of the respondents had the purpose of traveling for leisure/tourism. The most duration of the tour was 3 days, and the planning was the most self-determined. There are the most modes of travel with family/relatives. Most of them are traveling by private transportation. It has the most information about tourist attractions from the internet. There are tourism activities as the most natural attractions. And most of them have experience of traveling to Phrae province. In terms of marketing factors affecting decision-making, it was found that the tourists surveyed, on average, placed a high level of emphasis on the nature of the attraction the most. and gave a moderate emphasis on the convenience of traveling as much as possible. Next is the convenience of accommodation suitable for the price. The travel program is suitable for the expenses, respectively.

Keywords: Tourism, Type of Tourism, Tourist Behavior

ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ขยายตัวมากขึ้น จนกลายเป็นอุตสาหกรรมหลักที่หารายได้ให้กับประเทศ ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตามแนวทางของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติพ.ศ. 2560-2564 มีวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีดุลยภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) การท่องเที่ยวหลายจังหวัด Multi-destination tourism trips (MTTs) เป็นการเดินทางครั้งเดียวที่มีการเยี่ยมชมมากกว่าหนึ่งจังหวัด (Glauber Eduardo de Oliveira Santos, 2012) ดังนั้นแนวคิดการเดินทางท่องเที่ยวแบบหลายจังหวัด เป็นการใช้กลยุทธ์ที่สองจังหวัดหรือมากกว่านั้นเสนอแหล่งท่องเที่ยวและส่งเสริมผลิตภัณฑ์หรือเส้นทางร่วมกัน การรวมพื้นที่ท่องเที่ยวไว้ด้วยกัน เป็นการเติมเต็มซึ่งกันและกันและเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยว จากข้อมูลการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในช่วงระยะเวลา 5 ปี พบว่า จังหวัดแพร่มีแนวโน้มที่สูงขึ้นของจำนวนผู้เยี่ยมชมและมีรายได้จากการท่องเที่ยว ในปี 2563 ซึ่งเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้มีมาตรการงดการเดินทาง ล็อกดาวน์ ส่งผลให้มีจำนวนผู้เยี่ยมชม 514,970 คน เมื่อเทียบกับปี 2562 แล้วลดลง 350,676 คน คิดเป็นร้อยละ 40.51 และรายได้จากการท่องเที่ยว ปี 2563 มีมูลค่า 948.60 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2562 ลดลง 776.09 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 44.08 (สำนักงานสถิติจังหวัดแพร่, 2564)

จากที่กล่าวมาข้างต้นเนื่องจากนักท่องเที่ยวให้ความสนใจกับจังหวัดที่มีแผนการประชาสัมพันธ์เป็นที่น่าสนใจ ดังนั้น นักวิจัยจึงทำการวิจัยความเป็นไปได้ในการท่องเที่ยวจังหวัดที่มีพื้นที่ติดกับจังหวัดแพร่คือ จังหวัดน่าน พะเยา ลำปาง อุตรดิตถ์ และสุโขทัย เพื่อเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรม ความต้องการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางร่วมจากจังหวัดทั้ง 5 ที่มีการวางแผนไว้ สามารถที่จะแบ่งช่วงเวลาที่กำหนดไว้เพื่อมาท่องเที่ยวจังหวัดแพร่หรือไม่ โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ในการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาความเป็นไปได้ในการตัดสินใจท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่
2. ศึกษาถึงพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย
3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการศึกษาครั้งนี้เป็นการผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงเชิงพรรณนา โดยแบ่งวิธีการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ โดยวัตถุประสงค์ที่ 1 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ และวัตถุประสงค์ที่ 2 เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา และมีการวิเคราะห์ด้านปัจจัยทางการตลาด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นการเก็บแบบสอบถามสุ่มอย่างสะดวกจากนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane (1973) โดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์แบบ Multinomial Logit Model ในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองซึ่งเป็นแบบจำลองที่ใช้อธิบายตัวแปรตามที่เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพที่มีทางเลือกมากกว่าหรือเท่ากับ 3 ทางเลือก

รูปแบบทั่วไปของแบบจำลอง Multinomial Logit Model เขียนในรูปฟังก์ชันความเป็นไปได้ในการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยได้ดังนี้

$$\Pr\{Y_i=1\}=\frac{1}{1+\sum_{k=2}^3 \exp(x_i\beta_k)} \text{ และ } \Pr\{Y_i=j\}=\frac{\exp(x_i\beta_j)}{1+\sum_{k=2}^3 \exp(x_i\beta_k)} \text{ สำหรับ } j=2,3.$$

โดยที่ Y_i คือ การตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ของนักท่องเที่ยว i โดย ทางเลือกประกอบด้วย ไม่ท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ ($Y_i = 1$) ท่องเที่ยวจังหวัดแพร่เพียงจังหวัดเดียว (Single-destination) ($Y_i = 2$) หรือไปท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ (Multi-destination) ($Y_i = 3$) และ x_i คือ ตัวแปรอิสระที่อธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกที่จะไม่ไปหรือไปท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งตัวแปร x_i แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ลักษณะส่วนบุคคล รูปแบบการท่องเที่ยว และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว โดยรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 และ 3 ตามลำดับ

ตารางที่ 1

ผลของการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ การท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่ (Single-destination) และการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ (Multi-destination)

ตัวแปรอิสระ

คาอธิบาย (หน่วย)

ค่าเฉลี่ยตัวแปร

		ไม่ท่องเที่ยว	Single destination	Multi-destination	รวม
ลักษณะส่วนบุคคล					
1. เพศชาย	ตัวแปรหุ่นเพศ (= 1 คือ ชาย, = 0 คือ หญิง)	0.51	0.56	0.34	0.49
2. อายุ 31 - 40 ปี	ตัวแปรหุ่นอายุ (= 1 คือ อายุ 31 - 40 ปี , = 0 คือ อายุในช่วงอื่น)	0.31	0.30	0.51	0.35
3. สถานภาพโสด	ตัวแปรหุ่นสถานภาพ (= 1 คือ โสด, = 0 คือ สถานะอื่น)	0.63	0.74	0.53	0.63
4. รายได้ 15,001 - 30,000 บาท	ตัวแปรหุ่นรายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน (= 1 คือ รายได้ 15,001 - 30,000 บาท , = 0 คือ รายได้อื่น)	0.42	0.41	0.51	0.44
5. ระดับการศึกษาเทียบเท่าหรือสูงกว่าปริญญาตรี	ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษา (= 1 คือ การศึกษาเทียบเท่าหรือสูงกว่าระดับปริญญาตรี, = 0 คือ การศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี)	0.82	0.88	0.53	0.84
6.1 อาชีพนักศึกษา	ตัวแปรหุ่นอาชีพนักศึกษา (= 1 คือ อาชีพนักศึกษา, = 0 คือ อาชีพอื่น)	0.17	0.34	0.07	0.19
6.2 อาชีพมีงานทำ	ตัวแปรหุ่นอาชีพมีงานทำ (= 1 คือ อาชีพมีงานทำ, = 0 คือ อาชีพอื่น)	0.81	0.65	0.92	0.80

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	คำอธิบาย (หน่วย)	ค่าเฉลี่ยตัวแปร			
7.1 ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันภาคกลาง	ตัวแปรหุ่นภาคกลาง (= 1 คือ อาศัยอยู่ในภาคกลาง, = 0 คือ อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น)	0.08	0.11	0.16	0.11
7.2 ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันภาคเหนือ	ตัวแปรหุ่นภาคเหนือ (= 1 คือ อาศัยอยู่ในภาคเหนือ, = 0 คือ อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น)	0.60	0.36	0.48	0.52
7.3 ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ตัวแปรหุ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (= 1 คือ อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, = 0 คือ อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น)	0.06	0.04	0.03	0.05
7.4 ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันภาคใต้	ตัวแปรหุ่นภาคใต้ (= 1 คือ อาศัยอยู่ในภาคใต้, = 0 คือ อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น)	0.01	0.02	0	0.01
7.5 ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันภาคตะวันตก	ตัวแปรหุ่นภาคตะวันตก (= 1 คือ อาศัยอยู่ในภาคตะวันตก, = 0 คือ อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น)	0.02	0.04	0.01	0.02
7.6 ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันภาคตะวันออก	ตัวแปรหุ่นภาคตะวันออก (= 1 คือ อาศัยอยู่ในภาคตะวันออก, = 0 คือ อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น)	0.03	0.06	0.07	0.05
รูปแบบการท่องเที่ยว					
8. วัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน	ตัวแปรหุ่นวัตถุประสงค์ (= 1 คือ เพื่อพักผ่อน, = 0 คือ มีวัตถุประสงค์อื่น)	0.83	0.90	0.86	0.86
9. จำนวนวันที่ท่องเที่ยวตั้งแต่ 3 วัน	ตัวแปรหุ่นจำนวนวันที่ท่องเที่ยว (= 1 คือ ท่องเที่ยวตั้งแต่ 3 วัน, = 0 คือ ท่องเที่ยวน้อยกว่า 3 วัน)	0.64	0.79	0.68	0.69
10. รูปแบบการเดินทางกับครอบครัวและญาติ	ตัวแปรหุ่นรูปแบบการเดินทาง	0.31	0.34	0.46	0.37

	(= 1 คือ เดินทางกับครอบครัว/ญาติ, = 0 คือ เดินทางท่องเที่ยวกับบุคคลอื่น)				
11. ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวผ่านทางอินเทอร์เน็ต	ตัวแปรหุ่นข้อมูลการท่องเที่ยว (= 1 คือ ได้รับข่าวสารผ่านจากอินเทอร์เน็ต, = 0 คือ ได้รับข่าวสารผ่านจากช่องทางอื่น)	0.81	0.91	0.82	0.84
12. กิจกรรมการท่องเที่ยวตามแหล่งวัฒนธรรม	ตัวแปรหุ่นรูปแบบการเดินทาง (= 1 คือ ท่องเที่ยวตามแหล่งวัฒนธรรม, = 0 คือ ท่องเที่ยวตามแหล่งอื่น)	0.51	0.66	0.69	0.59
13. ประสบการณ์เคยไปเที่ยวจังหวัดแพร่	ตัวแปรหุ่นประสบการณ์ไปเที่ยวจังหวัดแพร่ (= 1 คือ เคยไปเที่ยวจังหวัดแพร่, = 0 คือ ไม่เคยไปเที่ยวจังหวัดแพร่)	0.59	0.82	0.79	0.69

ที่มา : จากการสำรวจ

2. การศึกษาเชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: SD) อธิบายลักษณะพื้นฐานของนักท่องเที่ยวชาวไทยและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ โดยกำหนดความสำคัญของปัจจัย 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด โดยใช้ Likert ' scale แปลความหมายระดับค่าเฉลี่ย

3. การวิเคราะห์ด้านปัจจัยทางการตลาด เป็นการวิเคราะห์ส่วนประสมการตลาด (4Ps) ซึ่งได้แก่ ตัวผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ผลการศึกษา

1. รูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยว

การศึกษารูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ ของนักท่องเที่ยวชาวไทย จำแนกตามการวางแผนเที่ยวจังหวัดแพร่ในอีก 5 ปี ข้างหน้า พบว่า ในจำนวนนักท่องเที่ยว 400 คน มีผู้ไม่วางแผนท่องเที่ยวจำนวน 216 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 54 รองลงมาเป็นผู้วางแผนเดินทางท่องเที่ยวแบบ Single-destination จำนวน 94 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.50 และน้อยที่สุดคือมีผู้วางแผนเดินทางท่องเที่ยวแบบ Multi-destination จำนวน 90 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 22.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 2

ผลการศึกษาวิธีการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดแพร่ในอีก 5 ปี ข้างหน้าของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่วางแผนท่องเที่ยว	216	54.00
Single destination	94	23.50
Multi-destination	90	22.50
รวม	400	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

นอกจากนี้ ได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการตัดสินใจท่องเที่ยว ศึกษาถึงพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ ในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้าน **วัตถุประสงค์ในการเดินทาง** พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน/ท่องเที่ยว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.50 รองลงมามีวัตถุประสงค์เพื่อเยี่ยมญาติ/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 8.50 และน้อยที่สุดมีวัตถุประสงค์ทัศนศึกษา คิดเป็นร้อยละ 0.25

ด้าน **ระยะเวลาในการท่องเที่ยว** พบว่า นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาในการท่องเที่ยว 3 วัน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมามีระยะเวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน คิดเป็นร้อยละ 24 และน้อยที่สุดระยะเวลา 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 7.50

ด้าน **การวางแผน** พบว่า นักท่องเที่ยวมีการวางแผนตัดสินใจด้วยตัวเอง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมา มีการวางแผนกลุ่มเพื่อนสนิทตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 23.50 และน้อยที่สุดการวางแผนแบบกรุ๊ปทัวร์ คิดเป็นร้อยละ 7.50

ด้าน **รูปแบบการเดินทาง** พบว่า นักท่องเที่ยวมีรูปแบบการเดินทางกับครอบครัว/ญาติ มากที่สุด มีจำนวน คิดเป็นร้อยละ 36.50 รองลงมา มีรูปแบบการเดินทางกับกลุ่มเพื่อนสนิท มีจำนวน คิดเป็นร้อยละ 28 และน้อยที่สุดรูปแบบการเดินทางกับกรุ๊ปทัวร์ คิดเป็นร้อยละ 1.25

ด้าน **วิธีการเดินทาง** พบว่า นักท่องเที่ยวมีวิธีการเดินทางด้วยพาหนะส่วนตัว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79 รองลงมา มีวิธีการเดินทางด้วยเครื่องบิน คิดเป็นร้อยละ 9.75 และน้อยที่สุดมีวิธีการเดินทางด้วยรถไฟ คิดเป็นร้อยละ 0.25

ด้าน **ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว** พบว่า นักท่องเที่ยวมีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.25 รองลงมา มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากญาติ/ครอบครัว/เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 13 และน้อยที่สุดมีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากวิทยุ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 0.50

ด้าน **กิจกรรมการท่องเที่ยว** พบว่า นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.75 รองลงมาคือกิจกรรมการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวแนวผจญภัย คิดเป็นร้อยละ 14.75 และน้อยที่สุด มีกิจกรรมการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวตามความสนใจและท่องเที่ยวทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 2.75

ด้าน **ประสบการณ์ในการเที่ยวจังหวัดแพร่** พบว่า นักท่องเที่ยวเคยมาเที่ยวจังหวัดแพร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69 และนักท่องเที่ยวไม่เคยมาเที่ยวจังหวัดแพร่ คิดเป็นร้อยละ 31

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว

ในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว แบ่งระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด (5) สำคัญมาก (4) สำคัญปานกลาง (3) สำคัญน้อย (2) และสำคัญน้อยที่สุด (1)

ในภาพรวมปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวมากที่สุด พบว่า เป็นปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 3.51 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และปัจจัยด้านราคา มีค่าเฉลี่ย 3.48 และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ย 3.03 ตามลำดับ

ตารางที่ 3

ระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว

ตัวแปรอิสระ	ค่าเฉลี่ยตัวแปร			
	ไม่ท่องเที่ยว	Single destination	Multi-destination	รวม
ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	3.43	3.23	3.83	3.48
1. ชื่อเสียง ภาพพจน์ ของแหล่งท่องเที่ยว	3.44	3.22	3.93	3.50
2. ความเป็นวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว	3.54	3.31	4.02	3.60
3. ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว	3.56	3.33	4.07	3.62
4. โปรแกรมการท่องเที่ยวเหมาะสมกับระยะเวลา	3.42	3.18	3.88	3.47
5. ความปลอดภัยในการเดินทาง	3.54	3.32	3.97	3.58
6. ความหลากหลายของอาหารและเครื่องดื่ม	3.38	3.19	3.72	3.41
7. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก	3.14	3.07	3.23	3.15
ปัจจัยด้านราคา	3.47	3.18	3.82	3.48
8. ความสะดวกของที่พักรวมกับราคา	3.46	3.19	3.80	3.48
9. โปรแกรมการท่องเที่ยวเหมาะสมกับค่าใช้จ่าย	3.47	3.16	3.84	3.48
ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย	3.48	3.25	3.84	3.51
10. ความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว	3.46	3.24	3.82	3.49
11. ความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร	3.50	3.26	3.86	3.53
ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด	2.92	3.00	3.30	3.03
12. ได้รับส่วนลดจากการท่องเที่ยว	2.92	3.00	3.30	3.03

ที่มา : จากการสำรวจ

เมื่อพิจารณาการตัดสินใจเที่ยวแบบ Single-destination ปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 3.25 ระดับรองลงมา คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา และ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ย 3.23 3.18 และ 3.00 ตามลำดับ

สำหรับการตัดสินใจเที่ยวแบบ Multi-destination ปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 3.84 ระดับรองลงมา คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา และ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ย 3.83 3.82 และ 3.30 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ได้ทำการศึกษาระดับความสำคัญที่มีต่อปัจจัยทางการตลาดของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

ด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งจำแนกตามในประเด็นชื่อเสียง ภาพพจน์ของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 32.25 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.75 ตามลำดับ

จำแนกตามในประเด็นความเป็นวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.50 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 33.75 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.75 ตามลำดับ

จำแนกตามในประเด็นความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.25 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 35 ให้ และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

จำแนกตามในประเด็นโปรแกรมการท่องเที่ยวเหมาะสมกับระยะเวลา พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.25 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 29 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

จำแนกตามในประเด็นความปลอดภัยในการเดินทาง พบว่า นักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.50 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 29.25 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

จำแนกตามในประเด็นความหลากหลายของอาหารและเครื่องดื่ม พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 28 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

และจำแนกตามในประเด็นความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.75 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 19.50 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.25 ตามลำดับ

ด้านราคา ซึ่งจำแนกตามในประเด็นความสะดวกของที่พักรวมเหมาะกับราคา พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.50 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 31.75 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

และจำแนกตามในประเด็นโปรแกรมการท่องเที่ยวเหมาะสมกับค่าใช้จ่าย พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.50 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 30 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

ด้านการจัดจำหน่าย ซึ่งจำแนกตามในประเด็นความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.75 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 29.25 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.50 ตามลำดับ

และจำแนกตามในประเด็นความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.25 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 30.25 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งจำแนกตามในประเด็นได้รับส่วนลดจากการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.75 รองลงมาให้ความสำคัญระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 14.75 และให้ความสำคัญระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.00 ตามลำดับ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่

ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบัน ปัจจัยด้านจำนวนวันที่ท่องเที่ยว ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านประสบการณ์ไปเที่ยวจังหวัดแพร่ และปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก โดยรายละเอียดแสดงในตารางที่ตารางที่ 4

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์แบบจำลอง Multinomial Logit ของปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่ (Single-destination) และการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ (Multi-destination)

VARIABLES	Single destination	Multi-destination
1. เพศชาย	0.144 (0.294)	-0.499 (0.307)
2. อายุ 31 - 40 ปี	-0.0263 (0.0260)	-0.00819 (0.0227)
3. สถานภาพโสด	-0.120 (0.354)	-0.235 (0.333)
4. รายได้ 15,001 - 30,000 บาท	-0.0491 (0.159)	0.00684 (0.138)
5. การศึกษาเทียบเท่าหรือสูงกว่าระดับปริญญาตรี	0.630 (0.449)	-0.335 (0.423)
6.1 สถานภาพนักศึกษา	0.329 (0.554)	-1.021 (0.626)
6.2 สถานภาพมีงานทำ	-0.137 (0.378)	-0.208 (0.350)
7.1 ภูมิภาค - ภาคกลาง	-0.00217 (0.522)	0.671 (0.516)
7.2 ภูมิภาค - ภาคเหนือ	-0.745** (0.367)	-0.596 (0.398)
7.3 ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-0.744 (0.704)	0.218 (0.808)
7.4 ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันภาคใต้	-0.403 (1.094)	-11.68 (520.5)
7.5 ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันภาคตะวันตก	0.0435 (0.862)	-0.159 (1.253)
7.6 ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันภาคตะวันออก	0.321 (0.680)	0.942 (0.730)
8. วัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน	0.264 (0.471)	0.349 (0.415)
9. จำนวนวันที่ท่องเที่ยวตั้งแต่ 3 วัน	0.259** (0.113)	0.151 (0.112)
10. รูปแบบการเดินทางกับครอบครัวและญาติ	0.176 (0.415)	-0.503 (0.485)
11. ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวผ่านทางอินเทอร์เน็ต	0.252 (0.456)	-0.117 (0.398)
12. กิจกรรมการท่องเที่ยวตามแหล่งวัฒนธรรม	0.635** (0.300)	0.584* (0.313)
13. ประสบการณ์ไปเที่ยวจังหวัดแพร่	1.291*** (0.332)	1.092*** (0.342)
14. ชื่อเสียง ภาพพจน์ ของแหล่งท่องเที่ยว	-0.376 (0.334)	0.228(0.313)
15. ความเป็นวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว	0.104 (0.365)	0.0794 (0.365)

16. ความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว	0.0255 (0.371)	0.416 (0.343)
17. โปรแกรมการท่องเที่ยวเหมาะสมกับระยะเวลา	-0.391 (0.317)	0.100 (0.289)
18. ความปลอดภัยในการเดินทาง	0.244 (0.325)	0.0545 (0.297)
19. ความหลากหลายของอาหารและเครื่องดื่ม	-0.117 (0.335)	0.422 (0.313)
20. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก	0.0272 (0.251)	-0.386* (0.202)
Constant	-1.180 (1.556)	-4.861*** (1.385)
Observations	400	400

หมายเหตุ : Standard errors in parentheses *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

ที่มา : จากการคำนวณ

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยด้านภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันเป็นภาคเหนือ พบว่า มีผลต่อการเลือกไปท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่จังหวัดเดียวในทิศทางตรงกันข้าม โดยถ้านักท่องเที่ยวที่เป็นชาวไทยมีภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันเป็นภาคเหนือ จะส่งผลต่อความเป็นไปได้ที่จะเลือกไปเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่จังหวัดเดียวลดลง

ปัจจัยด้านจำนวนวันที่ท่องเที่ยว พบว่า มีผลต่อการเลือกไปท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่จังหวัดเดียวในทิศทางเดียวกัน โดยถ้ามี่จำนวนวันท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 1 วัน จะส่งผลต่อความเป็นไปได้ที่จะเลือกไปเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่จังหวัดเดียวเพิ่มขึ้น

ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า มีผลทั้งต่อการเลือกไปท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่จังหวัดเดียวและหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ในทิศทางเดียวกัน โดยถ้ามี่กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จะส่งผลต่อความเป็นไปได้ที่จะเลือกไปเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่จังหวัดเดียวเพิ่มขึ้น รวมถึงจะส่งผลต่อความเป็นไปได้ที่จะเลือกไปเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่เพิ่มขึ้น

ปัจจัยด้านประสบการณ์ไปเที่ยวจังหวัดแพร่ พบว่า มีผลทั้งต่อการเลือกไปท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่จังหวัดเดียวและหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ในทิศทางเดียวกัน โดยถ้ามี่เคยมีประสบการณ์ไปเที่ยวจังหวัดแพร่มาแล้ว จะส่งผลต่อความเป็นไปได้ที่จะเลือกไปเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่จังหวัดเดียวเพิ่มขึ้น รวมถึงจะส่งผลต่อความเป็นไปได้ที่จะเลือกไปเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่เพิ่มขึ้น

ปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก พบว่า มีผลต่อการเลือกไปท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ในทิศทางตรงกันข้าม โดยถ้านักท่องเที่ยวให้ระดับความสำคัญต่อปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกมากขึ้น 1 ระดับ จะส่งผลต่อความเป็นไปได้ที่จะเลือกไปเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ลดลง

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง พะเยา น่าน สุโขทัย และอุตรดิตถ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 26 – 35 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด มีอาชีพเป็นลูกจ้าง/พนักงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุด มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท มากที่สุด ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ และมีที่อยู่ปัจจุบันอยู่ภาคเหนือมากที่สุด

การศึกษาข้อมูลด้านรูปแบบและพฤติกรรมในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง พะเยา น่าน สุโขทัย และอุดรดิตถ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อการพักผ่อน/ท่องเที่ยว มีระยะเวลาในการท่องเที่ยว 3 วัน มากที่สุด มีการวางแผนตัดสินใจด้วยตัวเองมากที่สุด มีรูปแบบการเดินทางกับครอบครัว/ญาติมากที่สุด ส่วนใหญ่มีวิธีการเดินทางด้วยพาหนะส่วนตัว มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากที่สุด และส่วนมากมีประสบการณ์เคยมาเที่ยวจังหวัดแพร่

การศึกษาข้อมูลด้านปัจจัยทางการตลาด โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า นักท่องเที่ยวให้ระดับความสำคัญปานกลางมากที่สุดในทุกประเด็น ด้านราคา พบว่า นักท่องเที่ยวให้ระดับความสำคัญปานกลางมากที่สุดในทุกประเด็น ด้านการจัดจำหน่าย พบว่า นักท่องเที่ยวให้ระดับความสำคัญปานกลางมากที่สุดในทุกประเด็น ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า นักท่องเที่ยวให้ระดับความสำคัญปานกลางมากที่สุดในประเด็นด้านการได้รับส่วนลดจากการท่องเที่ยว

การศึกษาข้อมูลด้านการวางแผนเที่ยวจังหวัดแพร่ในอีก 5 ปี ข้างหน้า พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการไปเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่จังหวัดเดียวในอีก 5 ปี ข้างหน้ามากที่สุด รองลงมาไม่ได้วางแผนไปเที่ยวจังหวัดแพร่ในอีก 5 ปี ข้างหน้า และมีความต้องการไปเที่ยวจังหวัดแพร่ร่วมกับจังหวัดอื่นในอีก 5 ปี ข้างหน้า น้อยที่สุด

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกไปท่องเที่ยวเฉพาะจังหวัดแพร่จังหวัดเดียว ได้แก่ ภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบันเป็นภาคเหนือ จำนวนวันที่ท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว และประสบการณ์ไปเที่ยวจังหวัดแพร่ และพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกไปท่องเที่ยวหลายจังหวัดร่วมกับจังหวัดแพร่ ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยว ประสบการณ์ไปเที่ยวจังหวัดแพร่ และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาประเด็นความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก จึงเสนอแนะว่าผู้ประกอบการธุรกิจจังหวัดแพร่ ควรเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึกให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากทำให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาอยู่ในจังหวัดแพร่มากขึ้นในการเลือกชมผลิตภัณฑ์ นั้นหมายถึงว่า จะมีการใช้จ่ายในจังหวัดแพร่เยอะขึ้น อย่างน้อยอาจมีค่าอาหารและเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นอีก 1 มื้อ

2. จากผลการศึกษาประเด็นความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว จึงเสนอแนะว่ารัฐควรส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้น่าสนใจ ดึงดูดมากกว่านี้ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวเลือกมาเที่ยวจังหวัดแพร่หรืออย่างน้อยมาเที่ยวร่วมกับจังหวัดอื่นเพิ่มขึ้น

3. จากผลการศึกษาประเด็นภูมิภาคที่อยู่ปัจจุบัน จึงเสนอแนะว่ารัฐควรมีการส่งเสริมให้คนภาคเหนือเที่ยวในภาคเหนือด้วยกัน อาจมีการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวภาคเหนือให้เที่ยวเป็นเส้นทางเดียวกันได้และดึงดูดเด่นของแต่ละจังหวัดมาอยู่ในโปรแกรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวดูเป็นตัวอย่าง เช่น เที่ยวแพร่ร่วมกับจังหวัดน่านการทำเส้นทางท่องเที่ยวตัวอย่าง กิจกรรมท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่มตัวอย่าง จะทำให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกในการเที่ยวมากขึ้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวอยากออกมาเที่ยวภาคเหนือเพิ่มขึ้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติพ.ศ. 2560-2564. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สำนักงานสถิติจังหวัดแพร่. (2562). สถิตินักท่องเที่ยว. [ออนไลน์]. <http://phrae.nso.go.th/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2562)
- Glauber Eduardo de Oliveira Santos. (2012). MULTIDESTINATION TRAVEL: A CRITICAL THEORETICAL APPROACH AND EMPIRICAL EVIDENCE FOR THE CASE OF BRAZIL. (Doctoral Thesis, University of the Balearic Islands). Retrieve from
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introduction analysis*. New York: Harper & Row.

ผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล : หลักฐานเชิงประจักษ์จากช่วงการระบาดเชื้อโควิด 19

Cryptocurrency Returns: Empirical Evidence in COVID 19 Pandemic

ณานิศา เจนสมุทร¹, ณัฐนิชา หนูยก¹, จิรภา อุ้นประเดิม¹, เปมิกา สิริธิตสาร¹,
อัจฉรา เนียมชูชื่น¹, อภิวัฒน์ อายุสุข¹

Yanisa Jansamut¹, Nattanicha Nooyok¹, Chirapa Unpraderm¹, Pemika Sittisan¹,
Atchara Neamchoochuen¹, Apiwat Ayusuk¹

บทคัดย่อ

สกุลเงินดิจิทัลเป็นหนึ่งในสินทรัพย์ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบันจากนักลงทุนในการเก็งกำไรและโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสถานการณ์ COVID 19 การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลในช่วงสถานการณ์ COVID 19 และต้องการค้นหาว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยอื่นใดบ้างที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล สกุลเงินดิจิทัลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย Bitcoin (BTC), Binance Coin (BNB), Ripple (XRP) Ethereum (ETH) และ Tether (USDT) ผลการศึกษาพบว่าสกุลเงินดิจิทัลที่มีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยสูง 2 อันดับแรก ได้แก่ BNB และ ETH และจากการประมาณ การสมการถดถอยเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลทั้ง 5 สกุลเงินพบว่า ดัชนีอุตสาหกรรม ดาวโจนส์ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทั้ง 5 สกุลเงิน ปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญรองลงมา คือ ราคาน้ำมันดิบและทัศนคติที่มีต่อ สกุลเงินดิจิทัล อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมปัจจัยที่นำมาใช้ในการศึกษามีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลไม่สูงมาก คำสำคัญ: เงินดิจิทัล บิทคอยน์ โควิด ผลตอบแทน

คำสำคัญ: ผลตอบแทน, เงินดิจิทัล, โควิด 19

*Corresponding author. Email: apiwat.a@psu.ac.th

¹ นักศึกษา สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี

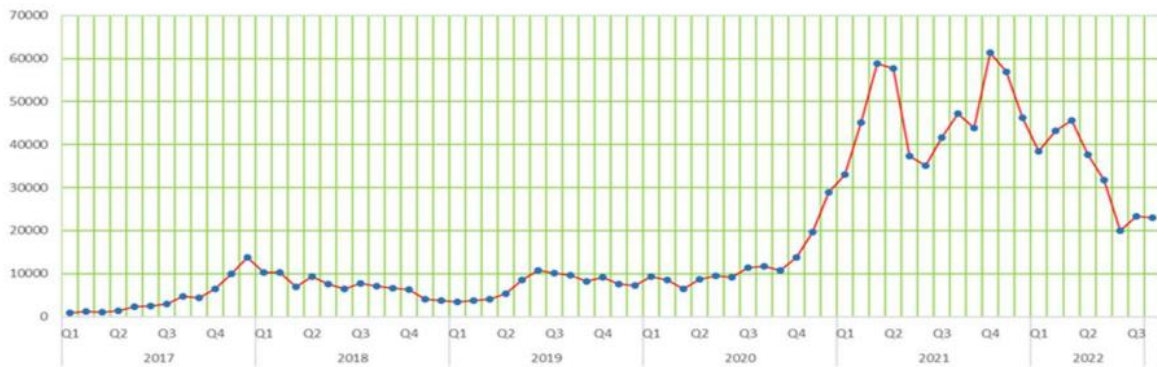
ABSTRACT

Cryptocurrencies are presently one of the most popular assets for investor speculation, especially during the COVID 19 pandemic. The aim of this study is to analyze the returns of cryptocurrencies. during the COVID 19 pandemic and to find out more about the economic and other variables affecting the returns of cryptocurrencies. These cryptocurrencies of this study include Bitcoin (BTC), Binance Coin (BNB), Ripple (XRP), Ethereum (ETH), and Tether (USDT). According to the study results, BNB and ETH were the two cryptocurrencies with the highest returns. The Dow Jones Industrial Index is determined using regression analysis and is positively correlated with all currencies. Oil prices and sentiment toward cryptocurrency are the next two most important factors, which had a minor impact on the movement of cryptocurrency returns. However, the overall factors used in the study had little impact on cryptocurrency returns. Keywords: Cryptocurrency, Bitcoin, Covid, Return

Keywords: Return, Cryptocurrency, Covid-19

ที่มาและความสำคัญ

รูปแบบของระบบการเงินจากอดีตจนถึงปัจจุบันในแต่ละประเทศมีการบริหารงานในลักษณะของการรวมศูนย์ (Centralization) กันอย่างแพร่หลายซึ่งกระทำได้โดยการกำหนดกรอบในแง่ของกฎหมาย ระเบียบ มาตรการ เช่นเดียวกันกับระบบการเงินในตลาดเงินถูกกำหนดนโยบายการเงินจากส่วนกลางเป็นสำคัญเพื่อการป้องกันและรักษาระบบการเงินให้มีความมั่นคงภายในประเทศเป็นสำคัญโดยเฉพาะสกุลเงินเฟียต (Fiat Currency) แต่ทั้งนี้การพัฒนาทางเทคโนโลยีดิจิทัลโดยเฉพาะ การ พัฒนาระบบการเงินใหม่ที่มีลักษณะไม่เน้นการรวมศูนย์โดยในช่วงปี 2552 สกุลเงินดิจิทัล (Cryptocurrency) มีการเกิดขึ้นเป็น สกุลแรกซึ่งถูกคิดค้นจากนักโปรแกรมเมอร์ภายใต้นามสมมติ Satoshi Nakamoto โดยสกุลเงินดิจิทัล เป็นการทำธุรกรรมต่างๆ ด้านการบริหารจัดการ การแลกเปลี่ยน และการจัดเก็บข้อมูลบนระบบเทคโนโลยีดิจิทัลโดยเฉพาะ ผ่านการจัดการด้วยระบบ ฐานข้อมูลที่ไม่มีศูนย์กลางโดยอาศัยผ่านระบบ Block Chain ซึ่งอาจมีผลทำให้บทบาทของตัวกลางทางการเงิน เช่น สถาบันการเงินแบบดั้งเดิมมีบทบาทลดลงได้ในอนาคต ดังนั้น ธุรกรรมของสกุลเงินดิจิทัลจึงมีความสะดวก รวดเร็ว และมีความปลอดภัย ทั้งนี้สกุลเงินดิจิทัลที่ปรากฏขึ้นครั้งแรก คือ Bitcoin ผู้สร้างมีการกำหนดให้สร้างขึ้นมาเพียงแค่ 21 ล้านหน่วยในระยะเริ่มแรก 1 Bitcoin มีราคาประมาณ 3.20 บาท ต่อมาราคาของ Bitcoin มีการปรับตัวของราคาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงสถานการณ์ Covid 19 โดยเฉพาะช่วงปีใน 2564 ราคาของ Bitcoin ได้ทำสถิติสูงสุดที่เท่ากับ 66,967.10 ดอลลาร์สหรัฐต่อ 1 Bitcoin หรือ ประมาณ 2,142,947.20 บาทต่อ 1 Bitcoin แสดงดังกราฟที่ 1

กราฟที่ 1 ราคาของ Bitcoin ช่วงปี 2560 – 2565

ที่มา : yahoo finance

จากกราฟที่ 1 แสดงมูลค่าของ Bitcoin การลงทุนสกุลเงินดิจิทัลช่วงปี 2560 – 2564 พบว่าการลงทุนผ่านสกุลเงินดิจิทัล ได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ Covid 19 อาจเนื่องจากหลายประเทศมีการใช้มาตรการ ควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อ Covid 19 (Quarantine) และกำหนดไม่ให้ประชาชนออกจากเคหสถาน (Lockdown) ตามระยะเวลาที่กำหนดซึ่งทำให้ไม่สามารถออกมาใช้ชีวิตได้ตามปกติ ทำให้ประชาชนในหลายประเทศมองหาทางเลือกการลงทุนและการหารายได้ใหม่เพื่อชดเชยกับรายได้ที่ขาดหายไปในช่วงเวลาดังกล่าวก่อให้เกิดนักลงทุนหน้าใหม่ที่มีความสนใจในการลงทุนใน สินทรัพย์ทางการเงินอันได้แก่ ตราสารทุน ตราสารหนี้ ทองคำ และเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ นักลงทุนก็ยังมีการเริ่ม หันมาศึกษาและลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลกับมากขึ้นโดยเฉพาะสกุลเงินดิจิทัล จากการเพิ่มขึ้นของ นักลงทุนใหม่มีผลทำให้เกิดอุปสงค์ของสกุลเงินดิจิทัลมากขึ้นส่งผลให้ไปยั้งราคาของสกุลเงินดิจิทัลที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนช่วง สถานการณ์ Covid 19 ในไตรมาสที่ 4 ปี 2020 ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักวิจัยมีความพยายามศึกษาและหาความรู้เชิง วิชาการในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ สกุลเงินดิจิทัล

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสกุลเงินดิจิทัลในแง่มุมมองที่แตกต่าง จากการศึกษาของ Van Wijk (2013) ศึกษาตัวแปรทางการเงินที่มีผลต่อราคา Bitcoin โดยใช้ข้อมูลรายวันช่วงกรกฎาคม 2010 ถึง 13 มิถุนายน 2013 พบว่า ดัชนี อุตสาหกรรมดาวโจนส์ อัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินยูโรต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และราคาน้ำมัน มีผลกระทบต่อราคา Bitcoin อย่างมี นัยสำคัญ ต่อมาในการศึกษาของ Ciaian, Rajcaniova and Kancs (2016) ได้เลือกใช้ข้อมูลรายวันช่วงปี 2552-2558 ศึกษาโดยมี ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ กลไกตลาดผ่านทางอุปสงค์และอุปทานของตลาด Bitcoin มีผลต่อราคา Bitcoin ความสนใจของนักลงทุน นั้นมีผลต่อ Bitcoin อย่างมีนัยสำคัญต่อ เช่น ยอดการค้นหาใน Wikipedia และพบว่าตัว แปรทางด้านเศรษฐกิจและการเงิน เช่น ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ อัตราแลกเปลี่ยนของเงินยูโรต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และ ราคา น้ำมัน มีอิทธิพลต่อราคา Bitcoin ในระยะ สั้น แต่ในระยะยาวปัจจัยเหล่านี้ไม่มีอิทธิพลต่อราคา Bitcoin ต่อมาในการศึกษาของ ไศภิน ถนอมเพ็ชรสง่า และ วรณรพี บานชื่น วิจิตร (2561) ได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อราคาสกุลเงินดิจิทัล ใช้ข้อมูลรายสัปดาห์ช่วงปี 2558 ถึง 2561 พบว่าปัจจัยที่มี ผลต่อราคา Bitcoin คือ ปริมาณการค้นหาว่า Bitcoin ใน Google และ ปัจจัยที่มีผลต่อราคา Ethereum คือ ปริมาณเงิน ระบุทุนที่ทำการเสนอขายเหรียญในระยะเริ่มต้น, ปริมาณ ในการทำธุรกรรมของ Ethereum โดยปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับเงินดิจิทัลในทิศทางเดียวกัน ในการศึกษาของ กชกร แสงทอง และคณะ (2565) ได้วิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การ เคลื่อนไหวของราคา Bitcoin ข้อมูลรายเดือนช่วงปี พ.ศ. 2554-2561 ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับ ราคา Bitcoin ได้แก่ ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ และ ราคาทองคำ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับราคา Bitcoin ในเชิงลบ ได้แก่ ดัชนีค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ส่วนตัวแปรอัตรา ผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาล 10 ปีและราคาน้ำมันไม่มีความสัมพันธ์กับ Bitcoin ช่วงที่ โลกเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาด

ของเชื้อ Covid 19 ในการศึกษาของ Elsayed et al. (2022) ซึ่งได้ศึกษาถึงการเชื่อมโยงกันของ อัตราผลตอบแทนและความผันผวนระหว่าง Bitcoin กับน้ำมันดิบ ทองคำ พันธบัตร หุ้น และค่าเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ผลการศึกษา พบว่ามีตลาดต่างๆ มีความผันผวนสูงในช่วงสถานการณ์ Covid 19 และ Bitcoin มีการส่งผ่านความผันผวนไปยังตลาดทองคำตลาดหลักทรัพย์ พันธบัตร VIX และน้ำมันดิบ

โดยในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับนักลงทุนในประเด็นของอัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลในช่วงสกุลเงินดิจิทัลทั้งนี้เพื่อนักลงทุนสามารถใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาในการประกอบการพิจารณาวางแผนการลงทุนทั้งในช่วงสถานการณ์ Covid 19 ว่าเป็นอย่างไร และต้องการทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนของสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตโดยเฉพาะนักลงทุนไทยที่ต้องการลงทุนสกุลเงินดิจิทัล จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินอัตราผลตอบแทนของการลงทุนสกุลเงินดิจิทัลในช่วงสถานการณ์ Covid 19
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลในช่วงสถานการณ์ Covid 19

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) แบบทุติยภูมิ (Secondary data) ประเภทอนุกรมเวลารายสัปดาห์ ซึ่งมีการรวบรวมจากแหล่งที่มาของข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

แหล่งที่มาของข้อมูล

Variables	Sources of Data
ราคาสกุลเงินดิจิทัล	https://finance.yahoo.com
จำนวนผู้ติดเชื้อ Covid 19 ทั่วโลก	กรมควบคุมโรคระบาดกระทรวงสาธารณสุข
ราคาทองคำของตลาดโลก	Investing.com
ราคาน้ำมันดิบของตลาดโลก	Investing.com
ปริมาณ Sentiment ของสกุลเงินดิจิทัล	https://trends.google.com
ดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์	https://finance.yahoo.com

สกุลเงินดิจิทัลที่ใช้ในการศึกษานี้พิจารณาเลือก 5 สกุลเงินสำคัญที่มีมูลค่าทางการตลาด (Market Cap) สูงโดยสกุลที่ได้รับความนิยมสูง ได้แก่ Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH), Tether (USDT), Binance Coin (BNB) และ Ripple (XRP) ซึ่งมีขอบเขตของเวลาที่ใช้ในการศึกษาทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายสัปดาห์ที่มีข้อมูลเริ่มต้นก่อนการเกิดการระบาดของสถานการณ์ Covid 19 เดือน พฤศจิกายน 2560 ถึงธันวาคม 2563 และช่วงที่อยู่ในระหว่างสถานการณ์ Covid 19 โดยเริ่มในช่วงเดือน ธันวาคม 2563 ซึ่งเป็นช่วงที่ค้นพบเชื้อครั้งแรกในเมืองอุฮั่น ประเทศจีนจนถึงสิงหาคม 2565

2. วิธีวิเคราะห์

การพิจารณาอัตราผลตอบแทนของการลงทุนสกุลเงินดิจิทัลคำนึงจากผลต่างของราคา (Capital Gains) ซึ่งสามารถคำนวณอัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลได้จากสูตรต่อไปนี้

$$RDC_t = \frac{P_t - P_{t-1}}{P_{t-1}} \approx \log (P_t - P_{t-1})$$

โดยที่ RDC_t คือ อัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลในช่วงเวลาที่ t

P_t คือ ราคาของสกุลเงินดิจิทัลในช่วงเวลา t

P_{t-1} คือราคาของสกุลเงินดิจิทัลในช่วงเวลา $t-1$

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการนำเสนอข้อมูลอัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลที่รวบรวมมาบรรยายถึงลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผัน (Coefficient of Variation: CV) เป็นต้น

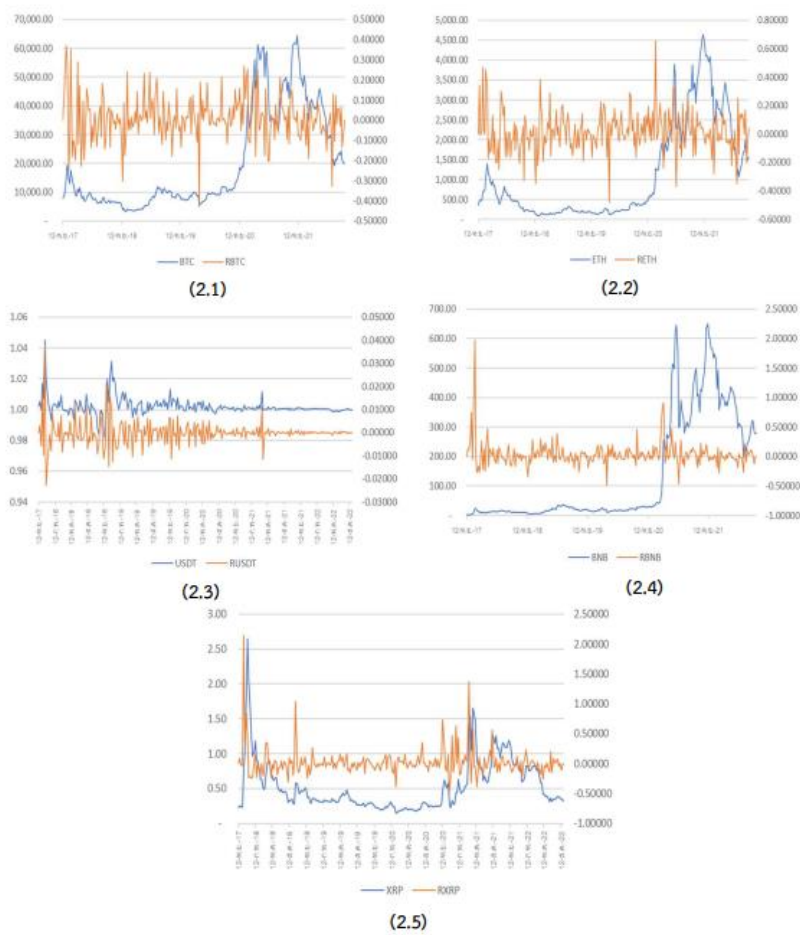
การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ว่าปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งข้อมูลที่ใช้เป็นแบบอนุกรมเวลารายสัปดาห์ ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณสมบัติหนึ่ง (Stationary) ของข้อมูลดังกล่าวก่อนเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาความสัมพันธ์ลวง (Spurious Relationship) โดยเลือกใช้วิธีการของ Augmented Dickey Fuller (ADF) Test (1979,1981) มาทำการทดสอบ จากนั้นนำข้อมูลที่มีคุณสมบัติหนึ่งแล้วมาประมาณการด้วยสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม ซึ่งสามารถเขียนรูปแบบความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$RDC_t = \beta_0 + \beta_1 CW_t + \beta_2 GOLD_t + \beta_3 OIL_t + \beta_4 SEN_t + \beta_5 DJI_t + \varepsilon_t$$

โดยที่	RDC_t	คือ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล ณ สัปดาห์ที่ t
	β_i	คือ ค่าสัมประสิทธิ์
	CW_t	คือ จำนวนผู้ติดเชื้อ Covid 19 ทั่วโลก
	$GOLD_t$	คือ ราคาทองคำของตลาดโลก
	OIL_t	คือ ราคาน้ำมันดิบของตลาดโลก
	SEN_t	คือ ปริมาณ Sentiment ของสกุลเงินดิจิทัลใน Google Trends
	DJ_t	คือ ดัชนีดาวโจนส์
	ε_t	คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการศึกษา

ราคาและผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัลแสดงได้ดังกราฟที่ 2 โดยจากภาพรวมเห็นได้ว่าราคาของสกุลเงินดิจิทัลมีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างทันทีทันใดในช่วงปลายปี 2563 ภายหลังจากมีการระบาดของ Covid 19 มาระยะหนึ่ง

กราฟที่ 2 ราคาและผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล

ตารางที่ 2

สถิติเชิงพรรณนาของอัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล ทองคำ น้ำมันดิบ และดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์

Variables	ก่อน Covid 19 11/2560 – 12/2562			ช่วง Covid 19 [12/2562 - 2/2565]			ช่วง Covid 19 และ Russo-Ukrainian War [2/2565-8/2565]		
	Mean	S.D.	C.V.	Mean	S.D.	C.V.	Mean	S.D.	C.V.
RBTC	0.0074	0.1230	16.4650	0.0207	0.1056	5.0943	-0.0197	0.0914	-4.6384
RETH	0.0170	0.2200	12.9318	0.0380	0.1434	3.7792	-0.0118	0.1330	-11.1997
RUSDT	0.0004	0.0076	192.051	4.222E-06	0.0026	611.8079	-0.0001	0.0003	-24.4750
RBNB	0.0409	0.2512	6.14162	0.0444	0.1821	4.1046	-0.0060	0.0957	-15.8511
RXRP	0.0349	0.3091	8.84493	0.0320	0.2222	6.94318	-0.0256	0.0910	-3.55371
RGOLD	0.0004	0.0119	287.842	0.0028	0.0192	6.7866	0.0009	0.0131	13.9898
ROIL	0.0014	0.0396	27.4826	0.0068	0.0802	11.8282	0.0006	0.0737	119.9436
RDJ	0.0011	0.0230	20.8243	0.0022	0.0353	16.2480	-0.0026	0.0286	-10.6092

ที่มา : จากการคำนวณด้วยโปรแกรมสถิติ

ตารางที่ 2 แสดงผลการประมาณสถิติเชิงพรรณนาของอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ที่ศึกษาซึ่งผู้วิจัยได้ทำการแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงแรก ช่วงก่อนเกิดสถานการณ์ Covid 19 ปี 2560 ถึงเดือนธันวาคม 2562 ช่วงที่สอง ตอนที่เริ่มเกิด Covid 19 ช่วงเดือนธันวาคม ปี 2562 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2565 สกุลเงินดิจิทัล และ ช่วงที่สาม ช่วงของการเริ่มสงครามระหว่างประเทศรัสเซียและยูเครน จากค่าสถิติเชิงพรรณนาพบว่าในช่วงก่อนการเกิดสถานการณ์ Covid 19 สกุลเงินดิจิทัลโดยส่วนใหญ่มีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่าทองคำ น้ำมันดิบ และดัชนีดาวโจนส์ ในช่วงสถานการณ์ Covid 19 พบว่าสินทรัพย์ที่มีอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยสูงสุด คือ BNB รองลงมา คือ ETH XRP BTC น้ำมันดิบ ทองคำ ดัชนีดาวโจนส์และ USDT ตามลำดับ ในส่วนของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมสกุลเงินดิจิทัลมีค่าสูงกว่าน้ำมันดิบ ทองคำ ดัชนีดาวโจนส์ ยกเว้น USDT และในช่วงระหว่างที่เกิดสงครามของประเทศรัสเซียและยูเครนมีสินทรัพย์ที่อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยติดลบได้แก่ สกุลเงินดิจิทัลทั้งหมดและดัชนีดาวโจนส์โดยอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยติดลบสูงสุด คือ XRP รองลงมา คือ BTC ETH BNB ดัชนีดาวโจนส์ และ USDT ตามลำดับ ในทางตรงกันข้ามน้ำมันดิบและทองคำมีอัตราผลตอบแทนเป็นบวก ทั้งนี้ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมสกุลเงินดิจิทัลมีค่าสูงกว่าน้ำมันดิบ ทองคำ ดัชนีดาวโจนส์ ยกเว้น USDT ทั้งนี้หากพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความแปรผันหรือค่า CV เพื่อพิจารณาภายใต้หลักคิดของความเสี่ยงต่อหน่วยอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ ผลการประมาณการพบว่า ช่วงก่อนการเกิดสถานการณ์ Covid 19 ทองคำมีค่า CV หรือความเสี่ยงต่อหน่วยอัตราผลตอบแทนสูงสุด ช่วงสถานการณ์ Covid 19 USDT มีค่า CV สูงสุด และในช่วงสงครามของประเทศรัสเซียและยูเครน น้ำมันดิบมีค่า CV สูงสุด

เพื่อตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ลวง (Spurious Regression) ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยสมการถดถอยกรณีที่ตัวแปรมีลักษณะเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา การศึกษานี้พิจารณาคุณสมบัติหนึ่ง (Stationary) ของข้อมูลอนุกรมเวลาด้วย Unit Root Test ตามวิธีการ Augmented Dickey Fuller Test (ADF Test) ซึ่งได้ผลการประมาณดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

แสดงผลการทดสอบ Unit Root Test โดยวิธี ADF Test

Variables	Lag order	Level	
		ADF-Statistic	P-Value
RBTC	0	-15.00514	0.000***
RETH	0	-14.52804	0.000***
RUSDT	0	-14.47973	0.000***
RBNB	0	-12.37974	0.000***
RXRP	0	-14.00244	0.000***
RGOLD	0	-9.783136	0.000***
ROIL	0	-13.23461	0.000***
RDJ	0	-17.58288	0.000***
SEN	1	-15.74632	0.000***
CW	1	-14.11598	0.000***

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ ***, **, * ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% 95% และ 90% ตามลำดับ

จากข้อมูลตารางที่ 3 ตัวแปรที่ศึกษาโดยมากอยู่ในรูปของอัตราผลตอบแทน ยกเว้น จำนวนผู้ติดเชื้อ COVID 19 ทั่วโลก และ Sentiment ทั้งนี้ผลการทดสอบ Unit Root Test โดยวิธี ADF Test พบว่าค่า P-value มีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญที่ 0.01 หรือเข้าใกล้ค่า 0 ในทุกตัวแปรที่ศึกษาแสดงว่าตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมดมีคุณสมบัตินี้ ซึ่งทำให้การศึกษานี้สามารถป้องกันการเกิดปัญหาความสัมพันธ์ลวงระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในสมการถดถอยดังในตารางที่ 4 ได้

ตารางที่ 4

ผลประมาณการสมการถดถอยพหุคูณของอัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล

No.	Estimated regression equation						
1	$RBTC_t = 0.0580 + 7.1094CW_t + 0.6155RDJ_t - 0.13837RGOLD_t + 0.2032ROIL_t - 1.5023SEN_t$						
	t-Statistics	2.6353	0.0939	2.4652	-0.3212	1.6785	-2.0522
	P-value	0.0094	0.9253	0.0150	0.7485	0.0956	0.0421
	Adj R ² = 0.089 Durbin-Watson = 2.12 F-Statistics = 3.6479***						
2	$RETH_t = 0.0618 - 7.4011CW_t + 1.3845RDJ_t - 0.0944RGOLD_t + 0.0925ROIL_t - 1.0508SEN_t$						
	t-Statistics	2.8917	0.2069	3.6705	-0.1204	0.6830	-1.9439
	P-value	0.0045	0.8364	0.0003	0.9044	0.4958	0.0540
	Adj R ² = 0.1181 Durbin-Watson = 2.21 F-Statistics = 4.7211***						
3	$RUSD_t = -8.0947 + 1.1148CW_t + 0.01045RDJ_t + 0.0054RGOLD_t - 0.0039ROIL_t + 1.6148SEN_t - 0.5705RUSD_{t-1}$						
	t-Statistics	-0.2344	0.2909	2.1130	0.6269	-1.8680	0.0155
	P-value	0.8150	0.7715	0.0365	0.5318	0.0640	0.9877
	Adj R ² = 0.378 Durbin-Watson = 2.2 F-Statistics = 15.0734***						
4	$RBNB_t = 0.0499 - 2.9438CW_t + 1.1708RDJ_t - 0.8180RGOLD_t + 0.0533ROIL_t - 5.804SEN_t$						
	t-Statistics	1.5835	-0.8391	2.5810	-1.0084	0.2790	-0.0610
	P-value	0.1157	0.4029	0.0109	0.3151	0.7807	0.9514
	Adj R ² = 0.0284 Durbin-Watson = 1.6306 F-statistics = 1.8115						
5	$RXRP_t = 0.0544 + 2.6665CW_t + 1.0194RDJ_t - 0.4909RGOLD_t - 0.1653ROIL_t - 1.3504SEN_t$						
	t-Statistics	1.4034	0.6222	1.9863	-0.5104	-0.7450	-1.1458
	P-value	0.1628	0.5349	0.0491	0.6106	0.4576	0.2539
	Adj R ² = 0.0108 Durbin-Watson = 2.00 F-statistics = 1.2993						

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ ***, **, * ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และ 90% ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงถึงผลการประมาณการของสมการถดถอยเพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล จากสมการที่ 1 พบว่าอัตราผลตอบแทนของดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล BTC ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และอัตราผลตอบแทนน้ำมันดิบมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล BTC ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% ในทางตรงข้ามปริมาณ Sentiment ของสกุลเงินดิจิทัลมีความสัมพันธ์เชิงลบต่ออัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล BTC ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.089 สามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดของสมการที่ 1 มีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมการณ์เคลื่อนไหวของอัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล BTC ได้ค่อนข้างน้อยเพียง 8.99 สมการที่ 2 พบว่าอัตราผลตอบแทนของดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล ETH ที่ระดับความเชื่อมั่น 99.9 ในทางตรงข้ามปริมาณ Sentiment ของสกุลเงินดิจิทัลมีความสัมพันธ์เชิงลบต่ออัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล ETH ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% จากค่า Adjusted R-squared มีค่าเท่ากับ 0.1181 สามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระมีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมของอัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล ETH ได้ค่อนข้างน้อยเพียง 11.81 สมการที่ 3 พบว่าอัตราผลตอบแทนของดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล USD ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ในทางตรงข้ามอัตราผลตอบแทนของน้ำมันดิบมีความสัมพันธ์เชิงลบต่ออัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล USD ที่ระดับความเชื่อมั่น 90% และยังพบว่าอัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล USD ในอดีตมีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล USD ในปัจจุบันระดับความเชื่อมั่น 999 จากค่า Adjusted R-squared มีค่าเท่ากับ 0.378 สามารถอธิบายได้

ว่าตัวแปรอิสระมีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมของอัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล USD ได้ค่อนข้างน้อย เพียง 37.896 สมการที่ 4 พบว่ามีเพียงอัตราผลตอบแทนของดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล BNB ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.9 และจากค่า Adjusted R-squared มีค่าเท่ากับ 0.0284 สามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระมีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมของอัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล USD ได้ค่อนข้างน้อยเพียง 2.84% และสมการที่ 5 พบว่ามีเพียงอัตราผลตอบแทนของดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล XRP ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.9 และจากค่า Adjusted R-squared มีค่าเท่ากับ 0.0108 สามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระมีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมของอัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล XRP ได้ค่อนข้างน้อยเพียง 1.08%

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สถานการณ์ Covid 19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลกช่วงปลายปี 2562 ส่งผลกระทบต่อชีวิต สังคม ความเป็นอยู่ ตลอดจนพฤติกรรมของประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะยิ่งพฤติกรรมการลงทุนที่เห็นได้ชัดอาจเนื่องจากหลายประเทศรัฐบาลมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน บางประเทศมีการปิดเมือง (Lockdown) ส่งผลให้ประชากรเข้ามาใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์มากขึ้น เช่นเดียวกันกับการลงทุนคือมีนักลงทุนหันมาลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลผ่านสกุลเงินดิจิทัลกันอย่างแพร่หลาย ส่งผลให้ระหว่างสถานการณ์ Covid 19 ช่วงปลายปี 2563 ราคาสกุลเงินดิจิทัลมีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างมาก ซึ่งส่งผลให้อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยของสกุลเงินดิจิทัลโดยภาพรวมมีค่าสูง และโดยมีค่าสูงกว่าอัตราผลตอบแทนทองคำ น้ำมันดิบ และดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์ อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก คือ BNB XRP และ ETH ตามลำดับ ในทางตรงข้ามช่วงสถานการณ์ Covid 19 ซึ่งคาบเกี่ยวกับช่วงเกิดภาวะสงครามของประเทศรัสเซียและยูเครนผลการศึกษพบว่าอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยของสกุลเงินดิจิทัลทั้งหมดและดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์มีค่าติดลบ ในขณะที่อัตราผลตอบแทนทองคำและน้ำมันดิบมีค่าเป็นบวกซึ่งอาจกล่าวได้ว่าทองคำยังคงเป็นสินทรัพย์ปลอดภัย (Safe Haven) ที่เหมาะสมลงทุนในช่วงภาวะสงครามหรือเศรษฐกิจตกต่ำ ทั้งนี้มีข้อค้นพบที่สำคัญในประเด็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลโดยผลการศึกษพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลและมีผลการศึกษา มีความสอดคล้องกับ Van Wijk (2013) Ciaian, Rajcaniova and Kancs (2016) และ กชกร แสงทอง และคณะ (2565) คือ อัตราผลตอบแทนของดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์โดยมีผลกระทบในเชิงบวกกับทุกสกุลเงินดิจิทัล อาจเนื่องจากกลุ่มกิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมดาวโจนส์มีความเกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญกับเทคโนโลยีซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงกับสกุลเงินดิจิทัล ในขณะที่ปริมาณ Sentiment ของสกุลเงินดิจิทัลมีผลกระทบเชิงลบซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าเมื่อใดมีผู้ให้ความสนใจในสกุลเงินดิจิทัลมากขึ้นเชิงลบต่อการลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล ในส่วนของผลกระทบของสถานการณ์ Covid 19 ซึ่งวัดจากจำนวนผู้ติดเชื้อพบว่าไม่มีผลกระทบต่อดัชนีอัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัล ทั้งนี้แม้จะพบว่าตัวแปรบางตัวที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนสกุลเงินดิจิทัลแต่โดยภาพรวมแล้วปัจจัยที่ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาในครั้งนี้ทั้งหมดยังคงมีความสามารถในการอธิบายพฤติกรรมการเคลื่อนไหวของสกุลเงินดิจิทัลไม่มากนัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1) นักลงทุนที่สนใจลงทุนในสกุลเงินดิจิทัลควรให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับกิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมดาวโจนส์เนื่องจากดัชนีอุตสาหกรรมดาวโจนส์จะมีผลกระทบโดยตรงต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล ทั้งนี้หากกิจการในอุตสาหกรรมดาวโจนส์มีผลประกอบการหรือการดำเนินงานที่ดีอาจจะส่งผลดีต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลในเชิงบวก

2) นักลงทุนควรให้ความระมัดระวังในการลงทุนสกุลเงินดิจิทัลภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติ เช่น สงครามหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเนื่องจากอาจจะประสบกับปัญหาอัตราผลตอบแทนติดลบ แต่ทั้งนี้การลงทุนในทองคำก็ยังคงเป็นสินทรัพย์ปลอดภัย (Safe Haven) เหมาะสมที่นักลงทุนจะเลือกปรับพอร์ตการลงทุนหากเกิดสถานการณ์ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1) การศึกษานี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล เพื่อความสมบูรณ์ในการใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจลงทุนยิ่งขึ้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มเติมการวิเคราะห์ความเสี่ยงของการลงทุนสกุลเงินดิจิทัล

2) แม้ว่าจะมีปัจจัยทางปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยทางการเงินบางตัวที่มีผลกระทบต่อสกุลเงินดิจิทัล แต่ในแง่ของความสามารถในการพยากรณ์อัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัล ปัจจัยต่างๆเหล่านี้ยังมีความสามารถในการพยากรณ์ค่อนข้างต่ำ ดังนั้นผู้วิจัยควรที่จะพิจารณาปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติม

3) จากผลการศึกษาค้นพบว่าปริมาณ Sentiment ของสกุลเงินดิจิทัลมีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยสามารถขยายการศึกษาในลักษณะของปัจจัยในระดับบุคคลหรือในแง่ของทัศนคติ พฤติกรรมการลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล ซึ่งอาจทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนของสกุลเงินดิจิทัลมากยิ่งขึ้นจะช่วยในการคาดการณ์การลงทุนได้ดี

เอกสารอ้างอิง

กชกร แสงทอง, จิสิญจ์ เล่ารุ่งโรจน์, จีรสิทธิ์ สวัสดิ์ และตัฐกร ยอดนครจง.(2565) การวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อราคาบิตคอยน์. วารสารบริหารธุรกิจ 12 (1). 42-56

โสภิน ถนนอมเพ็ชรสง่า และ วรณรพี บานชื่นวิจิตร. (2561) ปัจจัยที่มีผลต่อราคาสกุลเงินดิจิทัล (Cryptocurrencies).คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Ciaian P., Rajcaniova M. and Kancs D.(2016), The economics of BitCoin price formation. Applied Economics 48 (19).1799-1815.

Elsayed, A.H., Gozgor, G. and Yarovaya, L. (2022), Volatility and return connectedness of cryptocurrency, gold, and uncertainty: evidence from the cryptocurrency uncertainty indices, Finance Research Letters, 47, Part B

Foroutan P. and Lahmiri S. (2022), The effect of COVID-19 pandemic on return-volume and return-

volatility relationships in cryptocurrency market. Chaos, Solitons and Fractals.162.112443

^[6] Van Wjk. (2013), What can be expected from the Bitcoin? Rotterdam : Erasmus Rotterdam Universiteit.

ผลของความรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีต่อการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินของพนักงานธนาคาร ในจังหวัดเชียงใหม่

Effects of Job Security Perception on Precautionary Saving of Bank Personnel in Chiang Mai Province

พัชรินทร์ คำนาศักดิ์¹, สุพรรณิกา ลือชารัมย์² และ จิราคม สิริศรีสกุลชัย³

Phatcharin Khamnasak¹, Supanika Leurcharusmee² and Jirakom Sirisrisakulchai³

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ซึ่งมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเพราะเมื่อเทคโนโลยีเข้ามาทดแทนจะมีผลกระทบต่อการลดการจ้างงานของพนักงานธนาคาร การออมเงินจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการวางแผนทางการเงินในอนาคต ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาผลของความรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีต่อการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 400 ชุด พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 40,000 บาท พฤติกรรมการออมเงินมีรูปแบบการออมเงินก่อนแล้วใช้จ่ายทีหลัง และออมเงินในรูปแบบเงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ โดยมีการจำนวนออมเงินเฉลี่ยต่อเดือน 1 – 5,000 บาท จากผลการประเมินความรู้สึกมั่นคง พนักงานมีความรู้สึกไม่มั่นคงในการทำงาน หากมีความเสี่ยงว่าจะตกงานพนักงานมีเงินออมเพียงพอต่อรายจ่ายเป็นระยะเวลา 6 – 12 เดือน และจากการศึกษาความรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีต่อการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า พนักงานที่มีระดับการศึกษาปริญญาโทและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้น มีผลต่อการออมเงินมากขึ้น เมื่อพนักงานได้รับโบนัสที่มีความเหมาะสมและไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดในองค์กรก็จะออมเงินเพิ่มขึ้นอีกด้วย แต่สถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลให้จำนวนเงินออมฉุกเฉินลดลง ดังนั้น ความรู้สึกมั่นคงในการทำงานไม่ส่งผลต่อการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉิน แต่หากได้รับสวัสดิการหรือค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้มีการออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉินเพิ่มมากขึ้นด้วย

คำสำคัญ : การออมเงิน เงินออมฉุกเฉิน ความมั่นคงในการทำงาน พนักงานธนาคาร

* Corresponding author .E-mail: Phatcharin_kh@hotmail.com

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคพิเศษ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ABSTRACT

Nowadays, technology more role in daily life. Which is developing rapidly and may affect the economy because when technology replaces it, it will affect the reduction of the employment of bank employees. Saving money is therefore important for future financial planning. This study aimed to study the effect of job security perception on precautionary saving of bank personnel in Chiang Mai province. By random sampling of 400 questionnaires, it was found that most of them had an average monthly income of 20,001 – 40,000 baht. And saving money in the form of savings deposits, fixed deposits, with an average monthly savings amount of 1 – 5,000 baht. Assessing job security, the study found that employees who felt insecure about their job and faced the risk of job loss had enough savings to cover expenses for 6 – 12 months. Analyzing the relationship between job security and precautionary savings, the study determined that employees with a master's degree and higher average monthly income tended to save more. Additionally, employees who received suitable bonuses and regardless of their organizational level demonstrated a higher propensity for savings. However, due to the current economic situation, precautionary savings have decreased, suggesting that job security did not have a significant effect on precautionary savings. Nevertheless, if employees receive welfare benefits or increased compensation, they were more likely to save additional funds for emergencies.

Keywords: Saving Money, Emergency Savings, Job Security, Bankers

ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ซึ่งมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะเมื่อเทคโนโลยีเข้ามาทดแทนจะมีผลกระทบต่อการลดการจ้างงานของพนักงานธนาคาร การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเทคโนโลยีทำให้ทิศทางการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เป็นที่จับตามอง เพราะส่งผลกระทบต่อระบบการเงินและธนาคาร ธนาคารมีการปรับเปลี่ยนนโยบายการทำงานและปรับตัวเพื่อรับมือกับเทคโนโลยี ซึ่งปัจจุบันพฤติกรรมในการทำธุรกรรมการเงินของลูกค้าได้เปลี่ยนไป ที่ผ่านมธนาคารพาณิชย์มีการปรับลดจำนวนสาขาที่ให้บริการเพื่อลดต้นทุนของธนาคาร จากข้อมูลสถิติของจำนวนสาขาและจุดให้บริการของธนาคารพาณิชย์ พบว่า ณ สิ้นเดือนธันวาคม ปี 2561 มีจำนวนสาขาทั้งหมด 6,945 แห่ง และในเดือนกันยายน ปี 2562 มีจำนวนสาขาทั้งหมด 6,920 แห่ง ลดลงจากเดิมจำนวน 25 แห่ง (ประชาชาติธุรกิจ, 2562)

การลดจำนวนพนักงานธนาคารที่ให้บริการลูกค้าผ่านสาขา ความกดดันในการทำงาน ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงทำให้พนักงานธนาคารมีความเสี่ยงในความมั่นคงในหน้าที่การทำงาน ดังนั้น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน จึงเป็นสิ่งที่ต้องตระหนักเพื่อทำให้มีความมั่นใจว่าจะสามารถทำงานในอาชีพได้ตามระยะเวลาที่กำหนดหรือตรงตามความต้องการของตัวเอง รวมถึงการมีสวัสดิการต่างๆ ที่สร้างความพึงพอใจ และการพัฒนาตัวเองอย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีความมั่นคงในหน้าที่การงานแล้วการออมเงินจึงเป็นสิ่งที่ควรมีการวางแผนการเงินให้รอบคอบ สามารถนำเงินออมไปต่อยอด หรือนำไปลงทุนในสินทรัพย์ให้เงินทำงานแทน

เราเพื่อให้เงินออกเงยเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้เรามีความมั่นคงในด้านการเงิน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของกฤตภาส เลิศสงคราม (2555) พบว่าพนักงานบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มีจำนวนเงินออมต่ำกว่า 5,000 บาทและการออมเงินส่วนใหญ่เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน กรัณทิรัตน์ ดวงใจสืบ (2555) ครีวเรือนมีมูลค่าการออมเฉลี่ย 5,349 บาทต่อเดือน ส่วนใหญ่ออมด้วยการฝากเงินกับธนาคาร และวัตถุประสงค์ในการออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในยามชราหรือเจ็บป่วย ประรณนา เหล่าคนดี (2558) พฤติกรรมการออมของคนวัยทำงาน มีค่าใช้จ่ายในการบริโภคมากกว่าระดับรายได้ ซึ่งส่งผลทำให้ระดับการออมมีค่าเป็นลบ หากบุคคลมีรายได้เพิ่มขึ้นทุก ๆ 1,000 บาทต่อเดือน ระดับการออมจะเพิ่มขึ้น 575.05 บาทต่อเดือน และแสงสุรีย์ เสมอใจ (2559) กลุ่มครีวเรือนเกษตร ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความไม่แน่นอนทางด้านรายได้สูงจะเป็นกลุ่มที่มีการออมไว้ใช้จ่ายฉุกเฉินที่สูงที่สุด และจากข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯธุรกิจ, Checkraka, Moneybuffalo (สถิติเดือนสิงหาคม 2564) พบว่าคนไทยมีแนวโน้มการออมเงินที่น้อยลงและอาจส่งผลให้เกิดการขาดสภาพคล่องยามจำเป็นที่ต้องใช้เงิน ดังนั้นการออมเงินจึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงในชีวิตทั้งด้านการงานและการเงิน

จากที่กล่าวมาข้างต้นเนื่องจากเทคโนโลยีเข้ามามีผลกระทบต่อลดจำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ทำให้เกิดจากจ้างงานลดลง และการออมเป็นส่วนสำคัญในด้านความมั่นคงทางการเงิน ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาผลของความรู้สึกรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีต่อการออมไว้ใช้จ่ายฉุกเฉินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการวางแผนในการจัดสรรเงินออมในการใช้จ่ายยามฉุกเฉินและการลงทุนอย่างเป็นระบบ ซึ่งผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมให้พนักงานในองค์กรมีการจัดการและการวางแผนเพื่อออมเงินมากยิ่งขึ้นเมื่อถึงวัยเกษียณ

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อประเมินความรู้สึกรู้สึกมั่นคงในการทำงานของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาผลของความรู้สึกรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีต่อการออมไว้ใช้จ่ายฉุกเฉินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และเชิงปริมาณ (Quantitative analysis) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 ชุด และวิธีวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติถดถอยพหุคูณเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ดังนี้

1. การศึกษาสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean), ร้อยละ (Percentage), และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปและประเมินความรู้สึกรู้สึกมั่นคงในการทำงานของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ Likert Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มั่นคงน้อยที่สุด มั่นคงน้อย มั่นคงปานกลาง มั่นคงมาก และมั่นคงมากที่สุด กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบมาตรจัดอันดับ Rating Scale เพื่อแปลความหมายระดับค่าเฉลี่ย

2. การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ผลของความรู้สึกล้มเหลวในการทำงานที่มีต่อการออมไว้ใช้ยามฉุกเฉินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 400 คน ด้วยการใช้สูตร W.G. Cochran (1953) โดยสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติโดยใช้การวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression model) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares- OLS) ที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัว กับตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป โดยสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{Insaving} = \beta_0 + \beta_1 \text{Sex} + \beta_2 \text{Age} + \beta_3 \text{Edu} + \beta_4 \text{Stat} + \beta_5 \text{Depend} + \beta_6 \text{Permanent} + \beta_7 \text{Exp} + \beta_8 \text{Manage} + \beta_9 \text{Inc} + \beta_{10} \text{Inch} + \beta_{11} \text{Notfired} + \beta_{12} \text{Saving} + \beta_{13} \text{Salary} + \beta_{14} \text{Insalary} + \beta_{15} \text{Bonus} + \beta_{16} \text{Consalary} + \beta_{17} \text{Opp} + \beta_{18} \text{Pos} + \beta_{19} \text{Bene} + \beta_{20} \text{Env} + \beta_{21} \text{Econ} + e$$

ตารางที่ 1

คำอธิบายตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	ตัวย่อ	คำอธิบาย
การออมไว้ใช้ยามฉุกเฉิน	Saving	จำนวนเงินออม (หน่วย : บาท)
ค่าสัมประสิทธิ์	β	ค่าสัมประสิทธิ์แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม
เพศ	Sex	ตัวแปรหุ่นเพศ (ชาย = 1, หญิง = 0)
อายุ	Age	อายุเต็มปีบริบูรณ์ (ตัวเลขอายุตามจริง)
ระดับการศึกษา	Edu	ตัวแปรหุ่นระดับการศึกษา (ปริญญาตรี = 0, สูงกว่าปริญญาตรี = 1)
สถานภาพ	Stat	ตัวแปรหุ่นสถานภาพ (โสด/หย่าร้าง/หม้าย = 0, สมรส = 1)
จำนวนผู้ที่ท่านต้องอุปการะเลี้ยงดู	Depend	จำนวนผู้ที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู ทั้งที่อยู่ด้วยกันและส่งเงินให้ (ตามจริง)
รูปแบบการจ้างงาน	Permanent	ตัวแปรหุ่นรูปแบบการจ้างงาน (ลูกจ้างชั่วคราว = 0, พนักงานประจำ = 1)
ประสบการณ์ทำงาน	Exp	ตัวแปรหุ่นประสบการณ์ทำงาน (ต่ำกว่า 1 - 5 ปี = 0, ตั้งแต่ 6 ปี ขึ้นไป = 1)
ตำแหน่งงาน	Manage	ตัวแปรหุ่นตำแหน่งงาน (พนักงานระดับปฏิบัติการ = 0, ตำแหน่งสูงกว่าพนักงานระดับปฏิบัติการ = 1)
รายได้	Inc	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตามจำนวนจริง (หน่วย : บาท)
รายได้ครัวเรือน	Inch	ตัวแปรหุ่นรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน (ตั้งแต่ 1-50,000 บาท = 0, มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป = 1) (หน่วย : บาท)
องค์กรจะไม่ยื่นข้อเสนอให้ลาออก	Notfired	ระดับความรู้สึกมั่นใจว่าองค์กรจะไม่ยื่นข้อเสนอให้ลาออกจากงาน (Likert Scale)
จำนวนเงินออมสะสม	Saving	ตัวแปรหุ่นจำนวนเงินออมสะสม (เงินออมสะสมน้อยกว่า 500,000 บาท = 0, เงินออมสะสมมากกว่า 500,000 บาทขึ้นไป = 1) (หน่วย : บาท)

ตัวแปร	ตัวย่อ	คำอธิบาย
เงินเดือนเหมาะสมกับตำแหน่งงาน	Salary	ระดับความรู้สึกมั่นคง (Likert Scale)
ความเหมาะสมของเงินเดือนที่เพิ่มขึ้น	Insalary	ระดับความรู้สึกมั่นคง (Likert Scale)
โบนัส	Bonus	ระดับความรู้สึกมั่นคง (Likert Scale)
เงินเดือนที่ได้รับไม่เปลี่ยนแปลง	Consalary	ระดับความรู้สึกมั่นคง (Likert Scale)
โอกาสก้าวหน้า	Opp	ระดับความรู้สึกมั่นคง (Likert Scale)
ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ	Pos	ระดับความรู้สึกมั่นคง (Likert Scale)
สวัสดิการ	Bene	ระดับความรู้สึกมั่นคง (Likert Scale)
สภาพแวดล้อม	Env	ระดับความรู้สึกมั่นคง (Likert Scale)
สถานการณ์เศรษฐกิจ	Econ	ระดับความรู้สึกมั่นคง (Likert Scale)
ความคลาดเคลื่อน	e	ความคลาดเคลื่อนของแบบจำลอง

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีสถานภาพโสด และเป็นพนักงานประจำมากกว่าลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1 - 5 ปี ตำแหน่งงานในองค์กรเป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 20,001 - 40,000 บาท

2. ความรู้สึกมั่นคงในการทำงานของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการประเมินความรู้สึกมั่นคงในการทำงานของพนักงานในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 ชุด ซึ่งแบ่งลักษณะการประเมินโดยใช้ Likert Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ และกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนแบบมาตรจัดลำดับ Rating Scale ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2

การประเมินความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน

การประเมินความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน	ค่าเฉลี่ยระดับความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน					ค่าเฉลี่ยรวม	ระดับความรู้สึก
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
เงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน	2.25 (9)	8.00 (32)	44.25 (177)	40.50 (162)	5.00 (20)	3.38	ปานกลาง
การเพิ่มขึ้นของเงินเดือนมีความเหมาะสมกับผลการปฏิบัติงาน	1.75 (7)	8.50 (34)	42.25 (169)	37.50 (150)	10.00 (40)	3.46	ปานกลาง
โบนัส มีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน	3.00 (12)	11.50 (46)	36.50 (146)	38.25 (153)	10.75 (43)	3.42	ปานกลาง
หากอีก 1 ปี ข้างหน้า เงินเดือนที่ได้รับไม่เปลี่ยนแปลง	10.25 (41)	24.00 (96)	31.25 (125)	24.00 (96)	10.50 (42)	3.01	ปานกลาง
องค์กรส่งเสริมโอกาสก้าวหน้า/เลื่อนตำแหน่ง	3.00 (12)	5.25 (21)	30.00 (120)	46.25 (185)	15.50 (62)	3.66	มาก
ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติก่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคง	2.75 (11)	8.75 (35)	37.50 (150)	40.25 (161)	10.75 (43)	3.48	ปานกลาง
สวัสดิการที่ได้รับก่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคง	2.75 (11)	5.50 (22)	34.00 (136)	46.25 (185)	11.50 (46)	3.58	มาก
สภาพแวดล้อมภายในองค์กรส่งผลต่อความรู้สึกมั่นคง	2.25 (9)	8.50 (34)	40.25 (161)	37.25 (149)	11.75 (47)	3.48	ปานกลาง
สถานการณ์เศรษฐกิจปัจจุบันส่งผลต่อความรู้สึกมั่นคง	10.00 (40)	14.50 (58)	41.25 (165)	25.75 (103)	8.50 (34)	3.08	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาความรู้สึกมั่นคงในการทำงานของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาพรวมการประเมินเกี่ยวกับความรู้สึกมั่นคงในการทำงานจัดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่เริ่มมี

ความรู้สึกไม่มั่นคง อาจจะเนื่องมาจากเทคโนโลยีที่กำลังจะเข้ามาทดแทนที่มีผลกระทบต่อการจ้างงานที่ลดลง อีกทั้งปัจจัยที่สนับสนุนให้พนักงานมีความรู้สึกไม่มั่นคง ได้แก่ เงินเดือนที่ได้รับ โบนัส ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ณ ปัจจุบัน สภาพแวดล้อมภายในองค์กรและสถานการณ์เศรษฐกิจ หมายความว่า พนักงานธนาคารมีความมั่นใจน้อยต่อองค์กร แต่ทั้งนี้หากองค์กรส่งเสริมความก้าวหน้า และเพิ่มสวัสดิการให้กับพนักงาน ก็จะทำให้พนักงานมีความมั่นใจกับองค์กรมากขึ้น

ตารางที่ 3

การประเมินความมั่นใจว่าองค์กรจะไม่ยื่นข้อเสนอให้ลาออกจากงานโดยสมัครใจ

การประเมินความมั่นใจว่าองค์กรจะไม่ยื่นข้อเสนอให้ลาออกจากงานโดยสมัครใจ	ค่าเฉลี่ยระดับความมั่นใจ					ค่าเฉลี่ยรวม	ระดับความรู้สึก
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด		
ท่านมีความมั่นใจว่าองค์กรจะไม่ยื่นข้อเสนอให้ลาออกจากงานโดยสมัครใจ	5.75	4.25	34.00	29.25	26.75	3.67	มาก
ข้อเสนอให้ลาออกจากงานโดยสมัครใจ	(23)	(17)	(136)	(117)	(107)		

จากตารางที่ 3 สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่นใจว่าองค์กรจะไม่ยื่นข้อเสนอให้ลาออกจากงานโดยสมัครใจของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาพรวมของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับความรู้สึกมั่นใจว่าองค์กรจะไม่ยื่นข้อเสนอให้ลาออกจากงานโดยสมัครใจจัดอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก องค์กรยังคงต้องอาศัยบุคลากรในการวิเคราะห์และวางแผนการทำงาน ซึ่งเทคโนโลยีบางอย่างยังไม่สามารถเข้ามาทำงานแทนคนได้ จึงยังต้องมีการจ้างงานเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานต่อไปได้

3. พฤติกรรมการออมเงินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีรูปแบบการออมเงินก่อนแล้วใช้จ่ายทีหลัง ออมเงินในรูปแบบเงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำมากที่สุด หากไม่มีรายได้เลย เงินออมเพียงพอต่อรายจ่ายเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือน - 1 ปี และหากกลุ่มตัวอย่างถูกกดดันให้ออกจากงานหรือเสี่ยงตกงาน จะมีการออมเงินฉุกเฉินเพิ่มขึ้นจากเดิมตั้งแต่ 1 – 5,000 บาทต่อเดือน

4. ความรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีผลต่อการออมไว้ในยามฉุกเฉินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาความรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีผลต่อจำนวนเงินออมฉุกเฉินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ โดยสมมติฐานถ้าพนักงานธนาคารมีความมั่นคงจะมีมูลค่าการออมเงินมากน้อยเพียงใด ซึ่งแบบจำลองจะแสดงถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน และพฤติกรรมการออมเงิน โดยสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติโดยใช้การวิเคราะห์สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Model) ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Squares - OLS) แสดงตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์ความรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีผลต่อการออมเงินของพนักงานธนาคาร

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของจำนวน เงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของ จำนวนเงินออมฉุกเฉิน
(Constant)	1.698 (1.492)	8.774 (8.277)
เพศ	-0.079 (0.092)	0.271 (0.511)
อายุ	0.016 (0.010)	-0.047 (0.058)
ตารางที่ 4 (ต่อ)		
ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของจำนวน เงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของ จำนวนเงินออมฉุกเฉิน
ระดับการศึกษา	0.200** (0.087)	-0.205 (0.501)
สถานภาพ	0.062 (0.088)	0.371 (0.506)
จำนวนผู้ที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู	0.016 (0.034)	0.270 (0.196)
รายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน	0.084 (0.075)	0.632 (0.431)
รูปแบบการจ้างงาน	-0.066 (0.138)	-0.330 (0.818)
ประสบการณ์ทำงาน	-0.157 (0.096)	0.022 (0.550)
ตำแหน่งงานในองค์กร	-0.067 (0.189)	-0.590 (1.099)
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.602** (0.169)	-0.610 (0.940)
จำนวนเงินออมสะสม	0.669** (0.108)	2.100** (0.620)
ความรู้สีก่อน/มั่นใจในการทำงาน		
องค์กรจะไม่ยื่นข้อเสนอให้ลาออก	0.013 (0.037)	0.114 (0.207)
เงินเดือนเหมาะสมกับตำแหน่งงาน	-0.147** (0.066)	-0.469 (0.381)
ความเหมาะสมของเงินเดือนที่เพิ่มขึ้น	0.047 (0.065)	0.189 (0.380)

โบนัส	0.069 (0.058)	0.775** (0.342)
เงินเดือนที่ได้รับไม่เปลี่ยนแปลง	0.071 (0.038)	0.093 (0.226)
โอกาสก้าวหน้า	-0.148** (0.055)	-0.163 (0.324)
ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ	0.208** (0.069)	0.449 (0.400)
สวัสดิการ	-0.184** (0.068)	0.336 (0.404)
สภาพแวดล้อม	0.090 (0.061)	-0.289 (0.361)
สถานการณ์เศรษฐกิจ	-0.019 (0.045)	-0.782** (0.263)
ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของจำนวน เงินออมเฉลี่ยต่อเดือน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของ จำนวนเงินออมฉุกเฉิน
R	0.714	0.314
R Square	0.510	0.099
Adjusted R Square	0.481	0.049
Sig.	0.000	0.007

ตารางที่ 4 (ต่อ)

หมายเหตุ : ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความรู้สึกล้มคั้งในการทำงานที่ส่งผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนเงินออมสะสม และตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ส่งผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนเชิงบวก และเงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน โอกาสก้าวหน้า และสวัสดิการส่งผลต่อจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนเชิงลบ เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการออมเงินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.481

ผลการวิเคราะห์ความรู้สึกล้มคั้งในการทำงานที่ส่งผลต่อจำนวนเงินออมฉุกเฉินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จำนวนเงินออมสะสม และโบนัส ส่งผลต่อจำนวนเงินออมฉุกเฉินเชิงบวก และสถานการณ์เศรษฐกิจ ส่งผลต่อจำนวนเงินออมฉุกเฉินเชิงลบ เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระทุกตัว พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายจำนวนเงินออมฉุกเฉินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.049

จากผลการศึกษาดังกล่าว พบว่า จำนวนเงินออมสะสมเป็นตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการออมเงินทั้ง 2 แบบ หมายความว่า ถ้าจำนวนเงินออมสะสมของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่มีเพิ่มขึ้นก็จะทำให้จำนวนเงินออมเงินเฉลี่ยต่อเดือนและจำนวนเงินออมฉุกเฉินเพิ่มขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้เพื่อประเมินความรู้สึกล้มคั้งในการทำงาน พฤติกรรมการออมเงิน และผลของความรู้สึกล้มคั้งในการทำงานที่มีต่อการออมไว้นามฉุกเฉินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีสถานภาพโสด และไม่มีภาระผู้ที่ต้องอุปการะเลี้ยงดู ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีรูปแบบการจ้างงานเป็นพนักงานประจำมากกว่าลูกจ้างชั่วคราว มีประสบการณ์ในการทำงาน 1 – 5 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 40,000 บาท

การประเมินความรู้สึกล้มคั้งในการทำงานของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาพรวมมีความรู้สึกล้มคั้งในระดับปานกลาง ส่วนระดับความรู้สึกล้มคั้งในการทำงานระดับมาก ได้แก่ องค์กรส่งเสริมโอกาสก้าวหน้า และสวัสดิการที่ได้รับ นอกจากนี้ผลของความรู้สึกล้มคั้งในการทำงานระดับปานกลาง ได้แก่ เงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน การเพิ่มขึ้นของเงินเดือนมีความเหมาะสมกับผลการปฏิบัติงาน โบนัสมีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน เงินเดือนที่ได้รับไม่เปลี่ยนแปลง ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติในองค์กร สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และสถานการณ์เศรษฐกิจ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความมั่นใจว่าองค์กรจะไม่ยื่นข้อเสนอให้ลาออกจากงานโดยสมัครใจ พบว่า มีความรู้สึกล้มคั้งอยู่ในระดับมาก

การศึกษาพฤติกรรมการออมเงินของพนักงานธนาคารในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่มีรูปแบบการออมเงินก่อนแล้วใช้จ่ายทีหลัง ประเภทการออมเงินส่วนใหญ่จะออมเงินในรูปแบบเงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ หากไม่มีรายได้เลย

เงินออมเพียงพอต่อรายจ่ายเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือน – 1 ปี และหากกลุ่มตัวอย่างถูกกดดันให้ออกจากงานหรือเสี่ยงตกงาน จะมีการออมเงินเพิ่มขึ้น จากเดิมตั้งแต่ 1 – 5,000 บาทต่อเดือน

การศึกษาผลของความรู้สึกมั่นคงในการทำงานที่มีผลต่อการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน พบว่า ระดับการศึกษาจำนวนเงินออมสะสม และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อการออมเงินมากขึ้น หากพนักงานธนาคารมีศึกษาระดับปริญญาโท เนื่องจากมีวุฒิภาวะในการวางแผนทางการเงินที่มากกว่าและมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น แต่หากเป็นความรู้สึกมั่นคงต่อเงินเดือนที่ได้รับว่ามีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน องค์กรส่งเสริมโอกาสก้าวหน้า สวัสดิการที่ได้รับมีความเหมาะสม และสถานการณ์เศรษฐกิจนั้น พนักงานธนาคารรู้สึกมีความไม่มั่นใจต่อองค์กร มีผลต่อการออมเงินลดลง เนื่องจาก ไม่มีแรงจูงใจในการออมเงิน ผลตอบแทนที่คาดหวังจากองค์กรยังไม่เป็นที่พึงพอใจ รวมถึงไม่มีความมั่นใจต่อสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบัน ส่วนโบนัสและตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ณ ปัจจุบัน ส่งผลต่อความมั่นใจในการทำงานกับองค์กรเพิ่มขึ้น เนื่องจาก เมื่อพนักงานได้รับโบนัสที่มีความเหมาะสม จึงส่งผลให้มีการออมเงินเพิ่มขึ้น รวมทั้งพนักงานมีความพึงพอใจกับตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ ณ ปัจจุบัน ไม่ว่าจะอยู่ในระดับตำแหน่งงานใดในองค์กร ก็จะมีการออมเงินเพิ่มขึ้นอีกด้วย แต่ถ้าหากสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจดี จะทำให้จำนวนเงินออมฉุกเฉินลดลง ดังนั้น ความรู้สึกมั่นคงในการทำงานไม่ส่งผลต่อการออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน แต่หากได้รับสวัสดิการหรือค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้มีการออมเงินไว้ใช้ในยามฉุกเฉินเพิ่มมากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. จากผลการประเมินความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน พนักงานรู้สึกไม่มั่นคง รวมทั้งองค์กรต้องปรับปรุงความเชื่อมั่นของพนักงานที่มีต่อองค์กร และนำข้อมูลไปขยายผลเพื่อให้คนตระหนักและวางแผนรับมือกับความเสี่ยงด้านความมั่นคงในการทำงาน

2. จากผลการศึกษาพฤติกรรมการออมเงิน ในระยะสั้นองค์กรควรมีการสนับสนุนการออมเงินในด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่พนักงานควรจะได้รับ เพื่อให้พนักงานมีเงินออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉินเพิ่มมากขึ้น และในระยะยาวหากต้องการส่งเสริมให้มีการออมเงินเพิ่มขึ้น องค์กรควรส่งเสริมให้พนักงานธนาคารมีรูปแบบการออมเงินที่หลากหลายมิติ เช่น การออมในประกันชีวิตแบบออมทรัพย์ เป็นการออมเงินสำรองไว้เพื่อรองรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งจะได้ความคุ้มครองชีวิตและสามารถลดหย่อนภาษีได้ และการออมเงินในกองทุนรวม LTF/RMF เป็นการลงทุนระยะยาว ได้รับอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและสามารถลดหย่อนภาษีได้

เอกสารอ้างอิง

ชนะบุญ, ส., สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเบื้องต้น , สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ขอนแก่น, Editor. 2560.

ธนาคารแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯธุรกิจ, Checkraka, Moneybuffalo (สถิติเดือนสิงหาคม 2564) ค้นจาก

<https://www.agenda.co.th/social/thai-saving-accounts/>

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2562) “KBank-SCB” นำโด่งลุยเปิดสาขา ธปท.เรือเกนต์เพิ่มช่องทางบริการแบงก์ ค้นจาก

<https://www.prachachat.net/finance/news-387388>

Cochran, W. G. (1953). Sampling techniques. Experimental designs, New York.: Wiley.

Xin, Yan. (2009). Linear Regression Analysis: Theory and Computing. World Scientific. pp. 1–2, ISBN 978-9-81283411-9.

เศรษฐศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนการผลิตที่ยั่งยืน Economics to Drive Sustainable Production

วาสนา จักรแก้ว¹ และเกศสุดา สิทธิสันติกุล²
Wasana Chakkaew¹ and Ketsuda Sittisantikul²

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเศรษฐศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนการผลิตที่ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิตที่ยั่งยืนมีความสำคัญอย่างไร หลักการสำคัญในการสร้างการผลิตที่ยั่งยืน หลักการสำคัญในการสร้างการผลิตที่ยั่งยืน มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการผลิตที่ยั่งยืน การผลิตที่ยั่งยืนเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างอุตสาหกรรมที่มีอนาคตที่ยั่งยืนและสร้างคุณค่าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว การผลิตที่ยั่งยืนไม่เพียงแต่ช่วยลดความเสี่ยงในการเผชิญกับปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและสังคมแต่ยังสร้างโอกาสให้ธุรกิจเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคตด้วยการปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมีความยั่งยืน

คำสำคัญ : มาตรการทางเศรษฐศาสตร์, การผลิต, ความยั่งยืน

ABSTRACT

Academic articles on economics to drive sustainable production The objective is to study how important sustainable production is. Important principles for creating sustainable production Important principles for creating sustainable production Economic measures for sustainable production Sustainable production is the cornerstone for building an industry with a sustainable future and creating long-term economic, social and environmental value.

* Corresponding author Email : golf5174@gmail.com

¹มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษา ลำปาง

²มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Sustainable production not only reduces the risk of encountering environmental and social problems, but also creates opportunities for businesses to grow sustainably in the future by adapting to changes in society and the environment in a sustainable way..

Keywords: Economic measures, Production, Sustainability

ที่มาและความสำคัญ

จากปรากฏการณ์ภาวะโลกร้อน และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากสภาพอากาศ (Climate Change) ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ ซึ่งสาเหตุหลักๆ ของปัญหาส่วนหนึ่งก็ มาจากภาคธุรกิจ แนวคิดการผลิตเพื่อความยั่งยืนจึงเป็นแนวทางที่จะเป็นทางรอดของธุรกิจในการรับมือปัญหาการผลิตที่ยั่งยืน และยังเป็นแนวคิดที่สำคัญในการผลิตสินค้าและบริการโดยมุ่งหวังที่จะสร้างผลกระทบที่เป็นลบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมให้น้อย ที่สุด และมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายเกี่ยวกับความยั่งยืน และสร้างผลดีต่อเศรษฐกิจ สังคม และโลกได้ในที่สุด

การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลหรือมีปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันในระหว่างมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จิตใจ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม อันจะเป็นองค์ประกอบที่ จะรวมกันหรือองค์รวมในการทำให้ชีวิตมนุษย์สามารถอยู่ดีมีสุขได้ ทั้งสำหรับคนในรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นอนาคต เพราะ มาตรการทางเศรษฐศาสตร์จะสามารถขับเคลื่อนการผลิตที่ยั่งยืนจะช่วยโลกได้ เพราะปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากรและการ ขยายตัวของ การผลิตและการบริโภคที่ขาดการคำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบให้เกิด ปัญหาในหลายมิติ ทั้งปัญหามลพิษทางน้ำและอากาศ การสูญเสียความหลากหลายทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศที่กำลังเป็นภัยคุกคามต่อมนุษยชาติอย่างรุนแรง ในการจัดการปัญหาเหล่านี้ทั้งในฝั่งของผู้ผลิตและผู้บริโภค การมี เครื่องมือหรือมาตรการทางเศรษฐศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ผลิต และผู้บริโภค สอดคล้องกับการศึกษาของไกรสร วันละ (2564) ที่กล่าวว่า การทำธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จมักเน้นเรื่องกำไรโดย ละเลยทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม การดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืน และพีรพัฒน์ พันศิริ (2559) ยังชี้ชัดว่าเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจในระยะยาวเป็นแนวทางเพื่อบรรเทาผลกระทบเชิงลบและส่งเสริมให้ธุรกิจให้เติบโตไปพร้อมกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนด้วย

จากการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มข้นรุนแรง ส่งผลกระทบต่อกระบวนการผลิตที่กระทบต่อ สิ่งแวดล้อมหลายประเด็น เช่น ปัญหามลพิษ ปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและ ผิดปกติ ทรัพยากรทางธรรมชาติถูกทำลายและเกิดความเสื่อมโทรม เกิดสภาวะโลกร้อน ที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบย้อนกลับมาทำให้เกิดผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคม จนต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาให้เกิดความเหมาะสม สมดุล และคำนึงถึงความยั่งยืนให้มากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่ภาครัฐ ต้องตระหนักถึงการแก้ไขปัญหาและการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และปรับการใช้โมเดลในการพัฒนาเศรษฐกิจผ่านโมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งเป็นการพัฒนาบนฐานของ 3 เศรษฐกิจ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน(Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ไปพร้อม ๆ กันเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่าง เป็นรูปธรรมควบคู่กับการสร้างคุณค่า (Value Creation) การสร้างความมั่งคั่ง การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศ และการสร้างความมั่นคงบนฐานทรัพยากรธรรมชาติ โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรตลอดห่วงโซ่ คุณค่าลดปริมาณของเสียจากระบบ เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติของประเทศและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากการที่ ประเทศไทยมีโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจแล้ว ประเทศไทยยังมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของสหประชาชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ตามเป้าหมายการพัฒนามาตรฐานโลกที่องค์การสหประชาชาติ (UN) เสนอขึ้นมาในช่วง 2015 ที่ต้องการให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในเชิงวิถีคิดการพัฒนาในระดับฐานรากสอดคล้องกับผลการศึกษา ของจิรนนท์ นาคสมทรง (2563)

ที่พบว่า การพัฒนายั่งยืนคือต้องการให้ชีวิตคนมีความมั่นคงโดยเฉพาะคนเล็กคนน้อย และคนเปราะบาง ให้สังคมมีความมั่นคงที่ไม่ใช่เรื่องเงินอย่างเดียวแต่หมายรวมถึงทำให้โลกมีความยั่งยืนเรื่อง สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร เกิดสันติภาพและมีรัฐบาลที่มีธรรมาภิบาล เศรษฐกิจมีมนุษยชน และทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย

ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตามโมเดลเศรษฐกิจ BCG ให้ประสบความสำเร็จ และสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ปัจจัยทางด้านการส่งเสริมให้ผู้ผลิตปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตที่ยั่งยืนควบคู่กับการส่งเสริมให้ผู้บริโภคปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การบริโภคที่ยั่งยืน เป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการสนับสนุนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ต้องมีการนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาขับเคลื่อน เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ มาตรการทางภาษี มาตรการอุดหนุน มาตรการด้านราคา เป็นต้น เพราะมาตรการเหล่านี้ มีผลต่อการจูงใจต่อผู้ประกอบการและส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภคโดยตรงกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพการส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตของทุกภาคส่วนจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์มาปรับเปลี่ยนรวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคอย่างยั่งยืน เพื่อนำไปสู่สังคมที่ดีและสิ่งแวดล้อมที่ดี ดังที่ สรรเสริญ วงศ์ช่อม (2554) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตที่ดีไม่ได้หมายถึงความสำเร็จในหน้าที่การงานหรือเงินทองเท่านั้น แต่หมายถึงสุขภาพที่ดีสังคมที่ดี และสิ่งแวดล้อมที่ดีด้วย

ทบทวนวรรณกรรม

หลักการสำคัญในการสร้างการผลิตที่ยั่งยืน

การดำเนินธุรกิจต้องเผชิญกับความท้าทายหลายมิติ นำมาซึ่งความเสี่ยงและโอกาส ซึ่งธุรกิจต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้สามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน การพัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่ทุกธุรกิจต้องบูรณาการและขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบตามบริบทองค์กร หลักการสำคัญในการสร้างการผลิตที่ยั่งยืนมีดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรเป็นการใช้ทรัพยากรเป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพเพื่อลดการสูญเสียและการใช้ทรัพยากรหมดไป เช่น การใช้พลังงานทดแทนแหล่งพลังงานที่หมดไป
2. การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษในการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงและการจัดการของเสียอย่างเหมาะสม
3. การให้ความสำคัญกับสังคมเป็นการมีความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินกิจกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน
4. การพัฒนานวัตกรรมเป็นการนำเสนอเทคโนโลยีและกระบวนการผลิตใหม่เพื่อลดการใช้ทรัพยากรและการผลิตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. การสร้างความต่อเนื่องเป็นการพัฒนาการผลิตที่มีความยั่งยืนยาวโดยการจัดการที่เหมาะสมและการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการปรับปรุงต่อไป

การผลิตที่ยั่งยืนเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างอุตสาหกรรมที่มีอนาคตที่ยั่งยืนและสร้างคุณค่าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว การผลิตที่ยั่งยืนไม่เพียงแต่ช่วยลดความเสี่ยงในการเผชิญกับปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและสังคมแต่ยังสร้างโอกาสให้ธุรกิจเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคตด้วยการปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการผลิตที่ยั่งยืน

1. ด้านพลังงาน

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์สำหรับการผลิตที่ยั่งยืนด้านพลังงานมีหลายมิติเพื่อสนับสนุนการลดการใช้พลังงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน มาตรการที่ใช้มีดังนี้

1. การสนับสนุนพลังงานทดแทน โดยสนับสนุนการพัฒนาและการใช้งานของพลังงานทดแทน เช่น การให้เครดิตภาษีหรือการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในพลังงานทดแทน เพื่อส่งเสริมการใช้งานพลังงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยลง เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และพลังงานไบโอมาส์

2. การสนับสนุนการปรับเปลี่ยนในอุตสาหกรรม โดยสนับสนุนให้กิจการและอุตสาหกรรมเปลี่ยนจากการใช้พลังงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาก เช่น การใช้น้ำมันหรือถ่านหิน ไปสู่การใช้พลังงานทดแทน เช่น การใช้พลังงานจากพลังงานทางน้ำ พลังงานทางลม หรือพลังงานทางแสงอาทิตย์

3. การสนับสนุนนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เป็นการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีการจับเก็บและใช้พลังงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การใช้เทคโนโลยีสมาร์ตในการบริหารจัดการพลังงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นต้น

4. การสนับสนุนการศึกษาและการแสดงออกในเรื่องของพลังงานทดแทน เป็นการสนับสนุนการศึกษาและการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับพลังงานทดแทน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการใช้งานในท้องถิ่นและระดับชาติ เช่น การสร้างโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการศึกษเกี่ยวกับพลังงานทดแทนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย การสนับสนุนการจัดงานสัมมนาหรือการอบรมเกี่ยวกับพลังงานทดแทน การสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพลังงานทดแทนในสถาบันการศึกษาและศูนย์วิจัยต่างๆ

ดังนั้นมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการผลิตที่ยั่งยืนด้านพลังงานเป็นส่วนสำคัญของการสร้างอุตสาหกรรมที่มีอนาคตที่ยั่งยืนและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาวดังที่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ สุจิตรา วาสนาดำรงดี (2554) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งที่สามารถทำได้ คือ การผลักดันให้ภาควิชาการและสื่อสารมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน รวมถึงสนับสนุนและเลือกผู้นำที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมผลักดันนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2. ด้านคมนาคม

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการผลิตที่ยั่งยืนด้านคมนาคมที่มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืน มีดังนี้

1. การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ เป็นการลงทุนในระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการเคลื่อนย้ายของคนและสินค้าไปมาได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย เช่น การขยายเครือข่ายขนส่งสาธารณะ การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาในระบบ เช่น รถไฟฟ้า รถบัสพลังงานทดแทน และระบบอัจฉริยะสำหรับการบริหารจัดการการจราจร

2. การสนับสนุนการใช้พลังงานที่มีความสะอาดและทดแทนในการขนส่ง เป็นการสนับสนุนให้รถขนส่งใช้พลังงานที่มีความสะอาดและทดแทน เช่น การส่งเสริมการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้า รถบัสที่ใช้เทคโนโลยีน้ำมันไบโอดีเซล และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการใช้งานรถยนต์ไฟฟ้าและรถบัสที่มีการเชื่อมต่อในเครือข่ายขนส่งสาธารณะอย่างเหมาะสม

3. การส่งเสริมการใช้ระบบคมนาคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นการสนับสนุนให้มีการใช้งานระบบคมนาคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การส่งเสริมการใช้รถยนต์ไฟฟ้าและการใช้จักรยาน เพื่อลดการปล่อยมลพิษและก๊าซเรือนกระจกจากยานพาหนะ

4. การลงทุนในโครงข่ายดิจิทัล เป็นการพัฒนาโครงข่ายดิจิทัลที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การจราจรและการเคลื่อนย้ายสินค้า รวมถึงการสร้างระบบโครงข่ายสื่อสารและการจัดการจราจรผ่านการใช้เทคโนโลยี

5. การสนับสนุนนวัตกรรมในคมนาคม เป็นการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ในด้านคมนาคม เช่น การพัฒนาระบบการนำทางอัจฉริยะ เทคโนโลยีอัตโนมัติในยานพาหนะ และการพัฒนาแพลตฟอร์มการแบ่งปัน ยานพาหนะ

มาตรการเหล่านี้จะช่วยสร้างระบบคมนาคมที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการเคลื่อนย้ายของคนและ สินค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการปล่อยมลพิษและก๊าซเรือนกระจก และสร้างพื้นที่สำหรับการจราจรคมนาคมที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในระยะยาว

3. ด้านอุตสาหกรรม

การสร้างการผลิตที่ยั่งยืนในอุตสาหกรรมเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่มีการพิจารณาอย่างมากในยุคปัจจุบันเพื่อให้การผลิตเป็นที่ยั่งยืนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่สามารถนำเสนอเพื่อสนับสนุนการผลิตที่ยั่งยืน ในอุตสาหกรรมควรประกอบไปด้วยดังนี้

1. การส่งเสริมนวัตกรรม เป็นการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ที่สามารถลด การใช้ทรัพยากรหรือประมุลทรัพยากรในการผลิต และสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การสนับสนุนการฝึกอบรม เป็นการให้การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะให้กับแรงงานในอุตสาหกรรม เพื่อให้พวกเขา มีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและกระบวนการการผลิตที่ยั่งยืน

3. การลงทุนในพื้นที่สำหรับการผลิตที่ยั่งยืน เป็นการสนับสนุนการลงทุนในอุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุน การผลิตที่ยั่งยืน เช่น การลงทุนในพลังงานทดแทนและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงในการผลิต

4. การสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นการให้เครดิตภาษีหรือสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับกิจการที่ มีการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิต

5. การสนับสนุนการใช้วัตถุดิบที่มีความยั่งยืน เป็นการสนับสนุนการใช้วัตถุดิบที่มีความยั่งยืนและไม่เสียหายต่อ สิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมการใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

6. การสนับสนุนการลงทุนในการบริหารจัดการทรัพยากร เป็นการสนับสนุนให้กิจการที่มีการบริหารจัดการ ทรัพยากรด้วยวิธีที่มีประสิทธิภาพและทำให้การผลิตเป็นที่ยั่งยืนมากขึ้น

7. การสนับสนุนธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม เป็นการสนับสนุนธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อมและสังคมในการผลิต โดยให้การสนับสนุนในการลดการใช้ทรัพยากรและการลดการปล่อยมลพิษ

มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เหล่านี้จะช่วยสร้างการผลิตที่ยั่งยืนในอุตสาหกรรม โดยส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจ และสร้างความยั่งยืนในระยะยาวให้กับธุรกิจและสังคมทั้งหมด

4. ด้านการท่องเที่ยว

การสร้างการผลิตที่ยั่งยืนในด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น มาตรการทาง เศรษฐศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้ประกอบด้วย

1. การสนับสนุนการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นการลงทุนในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ นักท่องเที่ยว เช่น โรงแรมที่มีมาตรฐาน สถานที่ท่องเที่ยว และสถานที่บันเทิง เพื่อสร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดีและมีความ ประทับใจ

2. การส่งเสริมการการภาษีสำหรับธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการให้เครดิตภาษีหรือสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจที่มุ่งเน้นการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ดี เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนในกิจการท่องเที่ยว

3. การสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น เป็นการสนับสนุนโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น เช่น การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว

4. การสนับสนุนการสร้างสัมพันธระหว่างภาคสาธารณะและเอกชน เป็นการสนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

5. การสนับสนุนการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะ เป็นการสนับสนุนให้แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีทักษะและความรู้ที่เพียงพอเพื่อให้บริการท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพและมีคุณภาพ

6. การสนับสนุนการตลาดและโปรโมชั่น: การสนับสนุนการตลาดและโปรโมชั่นสำหรับประเทศหรือสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความรู้สึและความสนใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นๆ

การนำเสนอมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพสามารถช่วยสร้างการผลิตที่ยั่งยืนในด้านการท่องเที่ยวซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทั้งเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว

5. ด้านการเกษตรและอาหาร

การสร้างการผลิตที่ยั่งยืนในด้านเกษตรและอาหารเป็นการให้ความมั่นคงแก่การอาหารของประชาชนและในการสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่สามารถนำเสนอเพื่อสนับสนุนการผลิตที่ยั่งยืนด้านเกษตรและอาหาร

1. การสนับสนุนการเข้าถึงเทคโนโลยี โดยการให้การฝึกอบรมและการสนับสนุนเทคโนโลยีใหม่ๆ แก่เกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เช่น การใช้เทคโนโลยีการเกษตรอัจฉริยะ การใช้ระบบการเพาะปลูกแบบน้ำตาหรือน้ำจำลองเพื่อลดการใช้น้ำและปุ๋ยเคมี และเพิ่มผลผลิต

2. การสนับสนุนการศึกษาและการฝึกอบรม โดยการสนับสนุนให้เกษตรกรมีการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อเรียนรู้เทคโนโลยีและวิธีการผลิตที่ยั่งยืน เช่น การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการที่ดินและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

3. การสนับสนุนการตลาดสินค้าเกษตร โดยการสนับสนุนให้เกษตรกรมีช่องทางการตลาดที่เหมาะสมและยั่งยืน เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างความมั่นคงในการผลิต เช่น การสนับสนุนการตลาดออนไลน์ การสร้างชุมชนขายสินค้าเกษตร

4. การสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน โดยการสนับสนุนให้เกษตรกรใช้พลังงานทดแทน เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์หรือพลังงานลมในการเคลื่อนย้ายเครื่องจักรและการทำนา

5. การสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการสนับสนุนให้เกษตรกรมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เช่น การใช้การจัดการน้ำและการใช้พื้นที่เพาะปลูกที่มีประสิทธิภาพ

6. การสนับสนุนการวางแผนการผลิต โดยการสนับสนุนให้เกษตรกรมีการวางแผนการผลิตที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดการสูญเสียและเพิ่มผลผลิต

การนำเสนอมาตรการทางเศรษฐศาสตร์เหล่านี้จะช่วยสร้างการผลิตที่ยั่งยืนในด้านเกษตรและอาหาร โดยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เกษตรกรและชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยมีการส่งเสริมด้านผลิตภาพเป็นหลัก โดยเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่า (value chain) ของอุตสาหกรรมเกษตร ซึ่งคณะทำงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 12 (2560) สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน ได้กล่าวว่า การทำเกษตรส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาเครื่องจักรกลที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าหรือเชื้อเพลิง และมีการใช้สารเคมีในการเกษตร แม้ว่าการทำเกษตรในหลาย

พื้นที่ทั้งในเชิงกลุ่มและในเชิงพื้นที่ จะได้รับการพัฒนาและส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืนหรือแนวคิดอื่น ๆ ที่สอดคล้องกัน แต่ยังคงขาดแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อความยั่งยืนอย่างมีพลังที่ชัดเจน

6. ด้านการจัดซื้อและจัดจ้าง

การสนับสนุนการผลิตที่ยั่งยืนในด้านการจัดซื้อและจัดจ้างเป็นการสร้างธุรกิจที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่สามารถนำเสนอเพื่อสนับสนุนการผลิตที่ยั่งยืนด้านการจัดซื้อและจัดจ้าง ประกอบไปด้วย

1. การสนับสนุนการใช้วัสดุและทรัพยากรที่ยั่งยืน เป็นการสนับสนุนให้กิจการเลือกใช้วัสดุและทรัพยากรที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สูงและมีผลต่อสิ่งแวดล้อมที่น้อยที่สุด โดยการให้เสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของวัสดุและทรัพยากรต่างๆ

2. การสนับสนุนการจัดการโซเชี่ยลและการติดต่อ เป็นการสนับสนุนให้กิจการมีการสื่อสารและโซเชี่ยลมีเดียที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความโปร่งใสและความโปร่งใสในกระบวนการการจัดซื้อและจัดจ้าง

3. การสนับสนุนสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นการสนับสนุนให้กิจการมีการเลือกใช้ผู้ผลิตและผู้จัดจ้างที่มีมาตรฐานที่สูงและมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตที่ยั่งยืน

4. การสนับสนุนความยืดหยุ่นและการนำเสนอการพัฒนา เป็นการสนับสนุนให้กิจการมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมภายนอก และสนับสนุนการนำเสนอและการพัฒนานวัตกรรมที่สามารถสร้างความเป็นเลิศในการจัดซื้อและจัดจ้าง

5. การสนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ เป็นการสนับสนุนให้พนักงานมีทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อและจัดจ้างที่ยั่งยืน โดยการให้โอกาสในการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะตามความต้องการของกิจการ

การนำมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพในด้านการจัดซื้อและจัดจ้างจะช่วยให้กิจการสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว โดยเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมธุรกิจและที่มาโดยรวม

7. ด้านฉลากสินค้า

การสนับสนุนการผลิตที่ยั่งยืนด้านฉลากสินค้าเป็นหนึ่งในวิธีที่สามารถสร้างความต่อเนื่องและยั่งยืนในการตลาดสินค้า มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่สามารถนำเสนอเพื่อสนับสนุนการผลิตที่ยั่งยืนด้านฉลากสินค้า ประกอบด้วย

1. การสนับสนุนการสร้างฉลากสินค้าที่มีข้อมูลที่ถูกต้องและโปร่งใส เป็นการสนับสนุนให้กิจการมีฉลากสินค้าที่มีข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ วิธีการผลิต ส่วนประกอบ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2. การสนับสนุนการใช้ฉลากสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการสนับสนุนให้กิจการใช้ฉลากสินค้าที่มีการใช้วัสดุและกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสร้างความสำเร็จทางธุรกิจที่ยั่งยืน

3. การสนับสนุนการพัฒนาฉลากสินค้าที่สร้างความเข้าใจและการยอมรับ เป็นการสนับสนุนให้กิจการพัฒนาฉลากสินค้าที่สร้างความเข้าใจและการยอมรับจากผู้บริโภค เช่น การใช้ภาษาที่ชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ การใช้สัญลักษณ์และสีที่มีความหมายและมีผลต่อความรู้สึกของผู้บริโภค

4. การสนับสนุนการใช้ฉลากสินค้าที่สร้างความไว้วางใจและการเชื่อมั่น เป็นการสนับสนุนให้กิจการมีฉลากสินค้าที่สร้างความไว้วางใจและเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค เช่น การรับรองคุณภาพ การอนุมัติจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เชื่อถือได้

5. การสนับสนุนการใช้ฉลากสินค้าที่สร้างความรับรองและการรับรองคุณภาพ เป็นการสนับสนุนให้กิจการมีฉลากสินค้าที่ได้รับการรับรองคุณภาพและการรับรองความยั่งยืน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคและตลาด

การนำเสนอมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพในด้านฉลากสินค้าจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคและสนับสนุนการผลิตที่ยั่งยืนในระยะยาว โดยเสริมสร้างคุณภาพและความน่าเชื่อถือในตลาด

8. ด้านเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การสนับสนุนการผลิตที่ยั่งยืนด้านเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการสร้างความยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่สามารถสนับสนุนการผลิตที่ยั่งยืนด้านเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีดังต่อไปนี้

1. การสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐาน เป็นการสนับสนุนให้มีการพัฒนาพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับการผลิตที่ยั่งยืน เช่น การสร้างพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรมสีเขียว การพัฒนาพื้นที่เพื่อการเกษตรอินทรีย์ และการสร้างพื้นที่สำหรับการผลิตพลังงานทดแทน

2. การสนับสนุนการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะ เป็นการสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะสำหรับแรงงานท้องถิ่น เพื่อให้พนักงานมีความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการผลิตที่ยั่งยืน และสนับสนุนการสร้างศักยภาพในการทำงานของกลุ่มอุตสาหกรรมท้องถิ่น

3. การสนับสนุนการพัฒนาระบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนกิจการและการผลิตที่ยั่งยืนในพื้นที่ โดยการสนับสนุนให้มีการวางแผนที่ดี และการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

4. การสนับสนุนนโยบายที่เป็นมิตรต่อกิจการ เป็นการสนับสนุนให้มียุทธศาสตร์ที่เป็นมิตรต่อกิจการที่มุ่งเน้นการผลิตที่ยั่งยืน โดยการให้สิทธิประโยชน์และส่วนลดภาษีต่อกิจการที่มุ่งเน้นการลดการใช้พลังงาน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือการใช้วัสดุที่มีการกำหนดมาตรฐานสำหรับการผลิตที่ยั่งยืน

5. การสนับสนุนนวัตกรรมและการวิจัย เป็นการสนับสนุนให้มีการพัฒนานวัตกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตที่ยั่งยืน เช่น การสนับสนุนการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่สามารถสนับสนุนกิจการและการผลิตที่มีประสิทธิภาพ การนำเสนอมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพในด้านเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการผลิตที่ยั่งยืนและการพัฒนาในพื้นที่ท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

“ความยั่งยืน” เป็นเป้าหมายที่สำคัญที่องค์กรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและพยายามหากลยุทธ์การดำเนินงานในการเพิ่มการเจริญเติบโตและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มผลผลิตอย่างยั่งยืน เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และกระบวนการผลิตที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการมาตรฐานความปลอดภัย มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ลดของเสียให้เหลือน้อยที่สุด ลดการใช้พลังงาน รวมถึงการสร้างสมดุลระหว่างองค์กร พนักงาน และชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยการอนุรักษ์ทรัพยากร จะช่วยให้เกิดการตระหนักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ในการลดการสูญเสียและลดปริมาณคาร์บอนทางนิเวศ ซึ่งจะช่วยปกป้องระบบนิเวศทางธรรมชาติและมั่นใจในความสามารถในการเกิดขึ้นมาทดแทนได้ใหม่ มีความยืดหยุ่นและการปรับตัว ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานะที่เปลี่ยนแปลงและเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่ตลอดเวลา เช่น การขาดแคลนทรัพยากรหรือสถานการณ์สภาพอากาศที่รุนแรง ดังนั้นความยืดหยุ่นในการปรับตัว จึงสามารถรักษา

ประสิทธิภาพการทำงานและความเป็นอยู่ที่ดี เมื่อต้องเผชิญหน้ากับความท้าทาย ความสามารถในการทำกำไรในระยะยาวจากการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการลดต้นทุน และการจัดการกับข้อขัดแย้งของสังคม ก็สร้างความสัมพันธ์ที่ดียิ่งขึ้นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลกระทบทางสังคมที่รวมไปถึงความเท่าเทียมทางสังคมและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ด้วยการมีผลผลิตที่ดี ก็ต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพของบุคลากร สุขภาวะของชุมชน และประชากรในกลุ่มเปราะบาง เพื่อการมีชีวิตร่วมกันในสังคมที่เท่าเทียมมากขึ้นและครอบคลุมให้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ท้าทายให้ค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น การผลักดันการสร้างนวัตกรรมใหม่ จึงจะสามารถนำไปสู่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีรูปแบบธุรกิจใหม่ๆ และความสร้างสรรค์ทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- ไกรสร วันละ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอมพร. (2564). การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. *วารสารมจรบาฬศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, 7(3) กันยายน - ธันวาคม 2564. น.
- คณะทำงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 12. (2560). *แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560-2579*.
- จิรนนท์ นาคสมทรง. (2563). เศรษฐกิจหมุนเวียนหนทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและบทบาทของการบัญชี. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 12(3), 157-172.
- พิรดาว สุจริตพันธ์ และคณะ. (2566). เศรษฐกิจสีเขียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน. *วารสารร้อยแก่นสาร*, 9 (1) มกราคม 2566. หน้า 627-62.
- ลดาวลัย คำภา. (2555). ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *วารสารเศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมมาธิราช*, 6(2), หน้า 1-27.
- สุจิตรา วาสนาดำรงดี. (2556). เศรษฐกิจสีเขียว. *วารสารสิ่งแวดล้อม*, 17(4), ตุลาคม - ธันวาคม 2556. หน้า 1-8
- สรเสรีญ วงศ์ขุ่ม. (2554). *การวางแผนพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร

“วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้”

ข้อกำหนดและการพิจารณาผลงานวิชาการเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร

1. เป็นบทความด้านเศรษฐศาสตร์การพัฒนา ด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง ด้านเศรษฐศาสตร์เกษตร ด้านเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐศาสตร์การเงิน ด้านเศรษฐศาสตร์พฤติกรรม ด้านเศรษฐมิติ ด้านเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ด้านเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ด้านเศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน และด้านการจัดการ (การบริหารและการจัดการ)
2. เป็นบทความภาษาไทยหรือบทความภาษาอังกฤษ ในกรณีเป็นบทความภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ก่อนส่งบทความมายังกองบรรณาธิการ
3. ผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน ยกเว้นเป็นผลงานที่ได้นำเสนอในการประชุมทางวิชาการแบบไม่มีเรื่องเต็ม (Proceedings)
4. หากเป็นงานแปลหรือเรียบเรียงจากภาษาต่างประเทศ ต้องมีหลักฐานการอนุญาตให้ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์
5. ผลงานวิชาการจะต้องผ่านการประเมินคุณภาพทางวิชาการจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจำนวนอย่างน้อย 2 ท่าน (Double-blind peer review)
6. ผลงานวิชาการที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์สามารถเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ แต่ผลงานดังกล่าวต้องมีบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
7. กรณีที่ผู้ส่งผลงานวิชาการไม่สามารถปรับหรือแก้ไขตามผลการประเมินจากผู้ประเมินบทความให้แล้วเสร็จในเวลาที่กำหนด กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์พิจารณายกเลิกกระบวนการเพื่อการตีพิมพ์

รูปแบบและหลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับ

กองบรรณาธิการได้กำหนดรูปแบบและหลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการจัดทำและส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์ในวารสารการวิจัยเศรษฐกิจและสังคม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ดังนี้

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษ ด้านบนและซ้ายมือ 3.5 เซนติเมตร ด้านล่างและขวามือ 2.5 เซนติเมตร
- 1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ทั้งภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยมีขนาด ชนิดของตัวอักษร และการจัดวางตำแหน่งดังนี้

- 1.2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 1.2.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 1.2.3 ชื่อผู้เขียน ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ชิดขวาใต้ชื่อเรื่อง (ใส่เลขเชิงอรรถท้ายชื่อ)

1.2.4 รายละเอียดในส่วนเชิงอรรถ (ท้ายกระดาษ) ตำแหน่งทางวิชาการหน่วยงานต้นสังกัดและ E-mail ของผู้เขียน ขนาด 12 ชนิดตัวบาง

1.2.5 หัวข้อของบทคัดย่อไทย/อังกฤษขนาด 14 ชนิดตัวหนาตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้ายบรรทัดใต้ชื่อผู้เขียน

1.2.6 เนื้อหาบทคัดย่อไทย/อังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้านความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด กรณียุทธศาสตร์ของบทความวิจัย เนื้อหาควรประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ (objective) ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) ผลการศึกษา (Results) บทสรุปและวิจารณ์ (Discussion and Conclusion) โดยให้ลำดับบทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง และใช้ตัวเอนเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์

1.2.7 หัวข้อเรื่อง ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.2.8 หัวข้อย่อย ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย

1.2.9 เนื้อหา ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

1.2.10 เลขหน้า ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาล่าง

1.2.11 ภาพประกอบตาราง และแผนภูมิควรมีตามความเหมาะสม โดยแทรกในเนื้อหาและอยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.3 จำนวนหน้าต้นฉบับ ควรมีความยาวระหว่าง 10 -15 หน้ารวมบทคัดย่อและเอกสารอ้างอิง

2. หัวข้อและเนื้อหาของบทความ

ผู้เขียนต้องกำหนดประเภทของบทความให้ชัดเจนว่าเป็นบทความวิชาการบทความวิจัยงานแปล หรือ บทความปริทัศน์หนังสือ (Book Review) ดังรายละเอียดและองค์ประกอบของบทความแต่ละประเภท ดังนี้

2.1 บทความวิชาการ

บทความวิชาการ คืองานเขียนทางวิชาการซึ่งมีการกำหนดประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์อย่างชัดเจน ทั้งนี้มีการวิเคราะห์ประเด็นดังกล่าวตามหลักวิชาการ โดยมีการสำรวจวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนจนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ อาจเป็นการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ โดยที่ผู้เขียนแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจนด้วย

2.2 บทความวิจัย

บทความวิจัย คือผลงานทางวิชาการที่เป็นงานศึกษาหรืองานค้นคว้าอย่างมีระบบด้วยวิธีวิทยาการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ๆ และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลคำตอบหรือข้อสรุปรวมที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือเอื้อต่อการนำวิชาการนั้นไปประยุกต์

บทความควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (สามารถมีหัวข้อหรือองค์ประกอบที่แตกต่างได้)

- บทนำ (Introduction) ที่ครอบคลุมความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัยพร้อมทั้ง

เสนอภาพรวมของบทความ

- ทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

- วิธีการวิจัย (Research Methodology) ที่สามารถอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย

รวมถึงการเก็บข้อมูลหรือเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยอย่างชัดเจน

- ผลการศึกษา (Research Finding)

- อภิปรายและสรุปผลการวิจัย (Discussion/Conclusion)

2.3 งานแปล

งานแปล คือ ผลงานที่แปลมาจากตัวงานต้นแบบที่เป็นงานวรรณกรรม หรืองานด้านปรัชญา หรือประวัติศาสตร์ หรือวิทยาการสาขาอื่นบางสาขาที่มีความสำคัญและทรงคุณค่าในสาขาวิชานั้น ๆ ซึ่งเมื่อนำมาแปลแล้วจะเป็นการเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการที่ประจักษ์ชัด เป็นการแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยหรือจากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ หรือแปลจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาต่างประเทศอีกภาษาหนึ่ง (ผู้แปลต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร)

2.4 บทความปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

บทความปริทัศน์หนังสือ (book review) คืองานเขียนที่เรียบเรียงขึ้น เพื่อวิเคราะห์วิจารณ์หรือวิพากษ์หนังสือหรือตำราเล่มใดเล่มหนึ่งอย่างเป็นวิชาการ เพื่อให้ผู้อ่านได้แนวคิดต่างๆ ที่ปรากฏอยู่โดยสังเขป ตลอดจนทราบถึงข้อดี ข้อด้อย และ/หรือประโยชน์ของหนังสือหรือตำรานั้น

3. รูปแบบการเขียนรายการอ้างอิง

ให้ใช้การอ้างอิงแบบนาม-ปี (the author-date method of in-text citation) โดยระบุ ชื่อ-สกุล ผู้แต่ง ไว้ในเนื้อหาตามด้วยปีที่พิมพ์ และตามด้วยเลขหน้าของเอกสารที่อ้างถึง สำหรับผู้แต่งที่เป็นชาวต่างชาติให้ใส่เฉพาะนามสกุลเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้แต่งคนเดียว	
รูปแบบ	(ชื่อ สกุล, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า)
คนไทย	(วิทยา สุตบรร, 2548: 47)
ชาวต่างชาติ	(Easier, 2003: 25)
รูปแบบ	(ชื่อ สกุล, ปีพิมพ์)
คนไทย	(วิทยา สุตบรร, 2548)
ชาวต่างชาติ	(Easier, 2003)
คนไทย	จากการสำรวจข้อมูลโดย ญัฐพร มักอุดมลาภ (2548 : 273) พบว่า...
ชาวต่างชาติ	Naugle (1994) ได้เสนอวิธีการ....
ผู้แต่ง 2 คน	
คนไทย	(ไพบุลย์เกียรติโกลและณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2551)
ชาวต่างชาติ	(Laudon and Parker, 1994: 2)
ผู้แต่ง 3 คน	
คนไทย	(วิศาล สุขกระสานติ, บุญเจริญ ศิริเนาวกุล, และสมยศ นาวิการ, 2535 : 102)
ชาวต่างชาติ	(Davis ,Clemson, and Weber, 2001)
ผู้แต่งมากกว่า 3 คน	
คนไทย	(ประสงค์ ปราณีตพลกรัง และคณะ, 2543 : 12)
ชาวต่างชาติ	(Lucas et al., 2001 : 56) หรือ (Lucas and others, 2001 : 56)
**หมายเหตุ ผู้แต่งมากกว่า 3 คน เมื่อเขียนบรรณานุกรมให้ใช้ตามหลักการบรรณานุกรม APA 6 th edition (2010)	

อ้างอิงสื่อออนไลน์

* ใช้หลักการเดียวกับสิ่งพิมพ์ โดย หากไม่มีชื่อผู้รับผิดชอบให้ลงรายการด้วยชื่อหัวข้อที่ปรากฏในเว็บเพจ เช่น (ชาวไทยไม่ต้องระบุเลขหน้า ห้ามลงรายการด้วยลิงค์ www.

หากเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานหรือสถาบันของรัฐสามารถลงรายการด้วยชื่อองค์กรหรือหน่วยงานนั้นได้ทันที เช่น

(มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2559)

หากไม่ระบุปีที่โพสต์ข้อมูล ลงรายการปีด้วย ม.ป.ป. เช่น (ชุมชนลุ่มน้ำโขง, ม.ป.ป.)

4. การอ้างอิงท้ายบทความ

ให้มีการอ้างอิงโดยการรวบรวมเอกสารทั้งหมดที่ใช้อ้างอิงในการเขียนบทความ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อ “รายการอ้างอิง” สำหรับบทความภาษาไทย หรือ “Reference” สำหรับผลงานภาษาอังกฤษ และให้ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA 6th edition (2010) โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ผู้แต่งชาวไทยให้ตัดคำนำหน้านาม ยศตำแหน่งทางวิชาการ ยศทหารตำรวจ ใส่เฉพาะชื่อ นามสกุล เช่น ปิยะ นากสงค์

2. ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ลงชื่อสกุลตามด้วยอักษรย่อของชื่อต้น และชื่อกลาง (ถ้ามี) โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่น เช่น Hlebowwitsch, P.S.

3. ผู้แต่งชาวไทยมีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ ให้พิมพ์ชื่อตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) เช่น ชาตรี เถลิณยุคล, ม.จ.

4. ผู้แต่งตั้งแต่ 1-7 คน ให้ลงรายชื่อทุกคน คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) เชื่อมต่อด้วยคำว่า และก่อนลงชื่อคนสุดท้าย เอกสารภาษาอังกฤษใช้ & ระหว่างผู้แต่งคนที่ 6 และ 7

5. ผู้แต่งตั้งแต่ 8 คนขึ้นไป ให้ลงชื่อสกุลผู้แต่งตั้งแต่คนที่ 1-6 แล้วใส่ (...) และลงชื่อสกุลผู้แต่งคนสุดท้าย

6. ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน ได้แก่ หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา (ต้องเป็นหน่วยงานระดับกรม) รัฐวิสาหกิจ สมาคม ธนาคาร องค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้น และต้องกลับคำนำหน้า เช่น ศึกษาธิการ, กระทรวง หรือ แม่โจ้, มหาวิทยาลัย คณะศิลปศาสตร์

7. หนังสือไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีพิมพ์ ให้ใช้ด้วยย่อ ดังนี้

7.1 เอกสารภาษาไทย ปีพิมพ์ใช้ (ม.ป.ป.) เอกสารภาษาอังกฤษใช้ (n.d.) เจื่อนไข่นี้หมายถึงรวมถึงข้อมูลในเว็บไซต์ด้วย

7.2 เอกสารภาษาไทย สถานที่พิมพ์และสำนักพิมพ์ใช้ตัวย่อเดียวกันคือ (ม.ป.ท.) และ (น.ป.) ในภาษาอังกฤษ

หนังสือทั่วไปภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
ผู้แต่งคนเดียว	ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). การวิจัยการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Taylor, T. (2007). 100% Information Literacy Success. New York: Thomson Delmar Learning.
ผู้แต่ง 2 คน	ไพบูรณ์ เกียรติโกมล และ รัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น. ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ. Deegan,M.& Tanner, s. (2002). Digital Futures: Strategies for the Information Age. London: Library Association.
ผู้แต่ง 3-7 คน	อัจฉรา ธารอุไรกุล, ทัดดาว ศีลคุณ และภคินี อุปัทมภ์. (2544). ระบบฐานข้อมูลเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
(ผู้แต่ง 3-7 คน ใส่ชื่อทุกคนโดยมีจุลภาค (,) คั่น)	พชร สันหัต, สุรชาติ ฅ หนองคาย, สมาน งามสนิท, ฐนันดรศักดิ์ บวรนันท์กุล, เชษฐรัชดา พรธนาธิกุล, กฤษฎี สติยพัฒนานนท์ และประยงค์ เต็มขวาลา. (2557). ศาสตร์และศิลป์การบริหารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมคุณธรรม. Miller, J, Engelberg, S, & Broad, W. (2001). Germes: Biological Weapons and America' Secret War. New York: Simon & Schuster. Cates, A. R., Harris, D. L., Boswell, W., James, W. L., Yee, C., & Peters, A. V.(1991).Trance and clay therapy.Chicago, IL: Chicago University Press.
ผู้แต่งมากกว่า 7 คน	ปรีดา อุ่นเรือน, สมชาย ตระกูลกิจ, ไพบุลย์ ใจดี, วัฒนา เกียรติรัตน์, สุวรรณ เปี่ยมไสว, วิไลพร คล่องการเรียน, ...บังอร กนกงาม. (2553). การจัดระบบสารสนเทศสำหรับ CEO. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ซีอีโอเพรส. Wolchik, S.A., West, S.G., Sandler, I. N.,Tein, J.-Y., Coatswort, D., Lengua,L,...Griffin, W.A. (2000). An experimental evaluation of theory-basemother and mother-child programs for children of divorce. White Plains, NY: Academic Press.

หนังสือทั่วไปภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
ผู้แต่งเป็นสถาบัน	เกษตรและสหกรณ์, กระทรวง (2561). 15 เดือนขับเคลื่อนเกษตรไทย. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
หนังสือแปล	คาร์เนกี, เดล. (2562). วิถีชนะมิตรและจงใจคน. แปลโดย อาษา ขอจิตต์เมตต์. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
*หมายเหตุ การลงรายการหนังสือแปลในอ้างอิงเนื้อหาให้ลงรายการด้วยชื่อของผู้แต่งต้นฉบับไม่ใช่ชื่อของผู้แปล ยกเว้นในกรณีที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งต้นฉบับเดิม ให้ลงรายการด้วยชื่อผู้แปลแล้ว, บรรณาธิการ	
ผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ	พิทยา ว่องกุล, บรรณาธิการ. (2541). ไทยยุควัฒนธรรมทาส. กรุงเทพฯ: โครงการวิธีทรรศน์.
ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งทั้งที่เป็นบุคคลและสถาบันให้ใช้ชื่อหนังสือลงรายการแทนผู้แต่ง	พระเจ้าอยู่หัวกับการแพทย์ไทย. (2534). กรุงเทพฯ : โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช. Adaptive digital filters. (1987). New York: Marcel Dekker.
ไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์/สำนักพิมพ์ หรือไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	**ให้ใส่ (ม.ป.ท.). สำหรับเอกสารภาษาไทย และ (n.p). สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ สาธารณสุข, กระทรวง. (2548). เส้นทางสู่โรงพยาบาลคุณภาพ: คู่มือการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. (ม.ป.ท.): สถาบันพัฒนาและรับรองมาตรฐาน กระทรวงสาธารณสุข. **ให้ใส่ (ม.ป.ป.). สำหรับเอกสารภาษาไทย และ (n.d). สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ นพคุณ ตันติกุล. (ม.ป.ป.). พันเชิงใหม่ ประวัติเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่: ล้านนาคอมพิวเตอรืพรินต์.

Trusty, F. M. (n.d.) **Administering human resources: a behavioral approach to educational administration.** Berkeley, Calif.: McCutchan.

บทความในหนังสือ	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ(ถ้ามี). ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์. (น.เลขหน้าที่ปรากฏบทความจากหน้าใดถึงหน้าใด). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. ณัฐพล ปัญญาโสภณ. (2544). มุมมองของนักศึกษานิเทศศาสตร์ต่อกระบวนการผลิตละครเพื่อการสื่อสาร. ใน ชนัญชี ภั้งคานนท์ (บรรณาธิการ). กระบวนการทัศน์ มหาวิทยาลัยไทยบนความท้าทายของเอเชียแปซิฟิก. (น.23-24). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
วารสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า. พรภิรมณ์ เชียงกุล. (2550). การเข้ามาของลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 33(1), 1-12. Shaw, Julian. (2002). Hybrid Orchid Names: A History of the Registration of Orchid Hybrids. Orchid. 71(6), 54-55.
บทความจากฐานข้อมูลออนไลน์ (E-Journals)	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า. สืบค้น วัน เดือน ปี, จาก (ระบุ url) พนมพร สารสิทธิ์ยศ. (2557). ท่องเที่ยวศาสนสถานลุ่มน้ำโขง. สารวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน, 2(2). สืบค้น 12 มกราคม 2560, จาก http://journal.msu.ac.th/wp-content/uploads/2014/07/2-Tourist-Places-Religion-in-Mekong-Basin.pdf Nordin, M, Pauleen, D.J.&Gorman, G.E. (2009). Investigating KM antecedents: KM in the criminal justice system. Journal of Knowledge Management, 13(2), 4-20. Retrieved February 25 ,2016, from http://www.emeraldinsight.com/doi/full/
รายงานการประชุม/สัมมนาทางวิชาการ (เอกสารการประชุม/สัมมนา)	
รูปแบบ	ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องการประชุมสัมมนา, วัน เดือน ปี. สถานที่จัด, เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

วิชาการ, กรม. (2538). **ทักษะการอ่านในศตวรรษที่ 21**. การประชุมเชิงปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน, 25-29 พฤศจิกายน 2558. ณ วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม.กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

เอกสารการประชุมวิชาการ/สัมมนา (จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม)	
รูปแบบ	ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความหรือชื่อเรื่องของบท. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.). ชื่อการประชุม. (น. เลขหน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	ธมนวรรณกัญญาหัตถ์, และศรัณยพงศ์ เทียงธรรม. (2554). ความพึงพอใจของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อประโยชน์ของสมาร์ทโฟน. ใน ชนัญชีกังคานนท์ (บ.ก.). กระบวนทัศน์มหาวิทยาลัยไทยบนความท้าทายของเอเชียแปซิฟิก. (น. 119-121). กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
รายงานการวิจัย	
รูปแบบ	ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานการวิจัย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	พินิจ ทิพย์มณี. (2553). การวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการตายของประเทศไทย (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
วิทยานิพนธ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์ (ระดับปริญญา). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
	ศรินทร์ จันทโพธิ์. (2554). ความถี่ของการเพิ่มชุดโครโมโซมพื้นฐานในกล้วยไม้บางชนิด (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
	Nickels, D.W. (2005). The relationship between IT-business alignment and organization culture: An exploratory study (Doctoral dissertation). Memphis, TN: University of Memphis.
วิทยานิพนธ์จากฐานข้อมูลของสถาบันการศึกษา (ใช้รูปแบบออนไลน์)	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีพิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับวิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัย จังหวัด). สืบค้นจาก url ห้องสมุดมหาวิทยาลัย
	อรนุตรา จำกฤษ. (2558). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตมหาวิทยาลัยแม่โจ้จังหวัดเชียงใหม่ในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่). สืบค้นจาก http://webpac.library.mju.ac.th/
วิทยานิพนธ์จากฐานข้อมูลพาณิชย์	
รูปแบบ	ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (ระดับวิทยานิพนธ์ Master' thesis หรือ Doctoral dissertation). สืบค้นจาก (Available form) ชื่อฐานข้อมูล. (หมายเลขลำดับ UMI)

Shunhy, D. E. (2004). **Approaching theatrical design theory.** (Doctoral dissertation).

Available from Dissertation Full Text. (UMI No.3114998)

เอกสารจากเว็บเพจที่มีผู้แต่งหรือหน่วยงานรับผิดชอบ

รูปแบบ

ผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. สืบค้น วันเดือน ปี, จาก<http://www.xxxx>

หมายเหตุหากไม่สามารถระบุปีพิมพ์ได้ ให้ใส่ (ม.ป.ป.) หากไม่มีผู้แต่งหรือผู้รับผิดชอบให้ลงรายการชื่อบทความแทนที่ตำแหน่งผู้แต่ง

ศิลปากร, มหาวิทยาลัย คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2551). การจัดการองค์ความรู้.

สืบค้น 1 มีนาคม 2559, จาก<http://www.ict.su.ac.th/th/knowledge-management/Knowledge-management.html>

กรรณิการ์ สุธรรมศิริกุล. (2554). คุณเอื้อ คุณอำนวย คุณกิจคุณลิขิต. สืบค้น 2 มีนาคม 2559, จาก

http://kmlibrary.bu.ac.th/index.php?option=com_content&view=article&id=31

Humanities. (2016). Retrieved May 2, 2016, from <https://en.wikipedia.org/wiki/Humanities>

วิโรจน์ อารีย์กุล. (ม.ป.ป.). พัฒนาการทางด้านสังคมจิตวิทยาของวัยรุ่น. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2559,

จากhttp://www.teenrama.com/dad_mam/old_dad_mam24.htm

แม่น้ำโขง. (2563). สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/...%E0>

5. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนส่งต้นฉบับไฟล์ word และ pdf ที่พิมพ์ตามข้อกำหนดของหลักเกณฑ์วารสารพร้อมหนังสือแนบส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ที่ E-mail: maejojournal.sd@gmail.com เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความจะดำเนินการตามขั้นตอนการพิจารณาของวารสาร และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เขียนบทความทราบ สำหรับบทความที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารเพื่อเผยแพร่ต่อไป

6. กระบวนการพิจารณาต้นฉบับ

เมื่อวารสารได้รับบทความต้นฉบับ กองบรรณาธิการจะตรวจสอบ กลั่นกรองรูปแบบตามหลักเกณฑ์การเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ฯ หากบทความต้นฉบับไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ฯ กองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณากลับกรรณพร้อมส่งคืนผลงานให้แก่ผู้เขียน

หากเป็นไปตามหลักเกณฑ์ฯ จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณา ดังนี้

1. กองบรรณาธิการพิจารณาและทบทวนผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความอย่างน้อยสองท่านต่อเรื่อง

2. ส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมิน

3. เมื่อได้รับผลการประเมิน กองบรรณาธิการรวบรวมผล และ/หรือสรุปข้อเสนอแนะเพื่อแจ้งผู้เขียน

- กรณีผลการประเมินไม่ผ่าน กองบรรณาธิการ แจ้งปฏิเสธการตีพิมพ์ผลงาน

- กรณีผลการประเมินผ่าน แต่มีข้อแก้ไข ให้ผู้เขียนพิจารณาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นส่งผลงานฉบับแก้ไขมายังกองบรรณาธิการอีกครั้ง

4. หากผลงานแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่เรียบร้อย กองบรรณาธิการจะแจ้งตอบรับการตีพิมพ์ผลงานไปยังผู้เขียน

7. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารการวิจัยเศรษฐกิจและสังคม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่จะได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยฯ เป็นลายลักษณ์อักษร

8. ความรับผิดชอบ

เนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

การส่งบทความเพื่อตีพิมพ์และการแจ้งยกเลิกหรือถอนบทความ

- ส่งบทความผ่านช่องทางอีเมล : maejojournal.sd@gmail.com
- ผู้ประสงค์ที่จะส่งบทความเพื่อขอตีพิมพ์ในวารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สามารถดาวน์โหลดใบสมัครได้ที่ : https://drive.google.com/drive/folders/1urwwe_OT5D99F9PdM8AOFIq_VT4p1i หรือ QR Code

- การยกเลิกบทความ หรือ การถอนบทความ มีรายละเอียดดังนี้
 - การยกเลิกบทความ คือ การเพิกถอนบทความก่อนที่จะมีการตีพิมพ์เผยแพร่
 - การถอนบทความ คือ การถอนบทความที่ดำเนินการตีพิมพ์และเผยแพร่เรียบร้อยแล้ว
 - ในกรณีต้องการ การยกเลิกบทความ และการถอนบทความ สามารถติดต่อกองบรรณาธิการได้ทางอีเมล: maejojournal.sd@gmail.com

หนังสือส่งบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

ตำแหน่งทางวิชาการ ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ อาจารย์ ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

สังกัดหน่วยงาน/สถานที่ทำงาน.....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้โดยสะดวก หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....

e-mail.....

มีความประสงค์ส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

สาขาของบทความ

เศรษฐศาสตร์

☐ เศรษฐศาสตร์การพัฒนา

☐ เศรษฐศาสตร์การเมือง

☐ เศรษฐศาสตร์เกษตร

☐ เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม

☐ เศรษฐศาสตร์การเงิน

☐ เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม

☐ เศรษฐมิติ

☐ เศรษฐสหกรณ์

☐ เศรษฐระหว่างประเทศ

☐ การพัฒนาสังคมและชุมชน

☐ การจัดการ (การบริหารและการจัดการ)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความเรื่อง.....

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ปรากฏชื่อในบทความ

ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความนี้ไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือ
สิ่งตีพิมพ์อื่นใด และไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน ทั้งนี้ ข้าพเจ้าจะไม่นำบทความที่ผ่านการพิจารณาแล้วไปตีพิมพ์ซ้ำ
ในวารสารอื่น ๆ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
63 หมู่ 4 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่ 50290

Faculty of Economics Maejo University
63 Nong Han Subdistrict, San Sai District,
Chiang Mai Province, 50290

โทรศัพท์ 05-387-5265 โทรสาร 05-387-5266

E-mail: maejojournal.sd@gmail.com